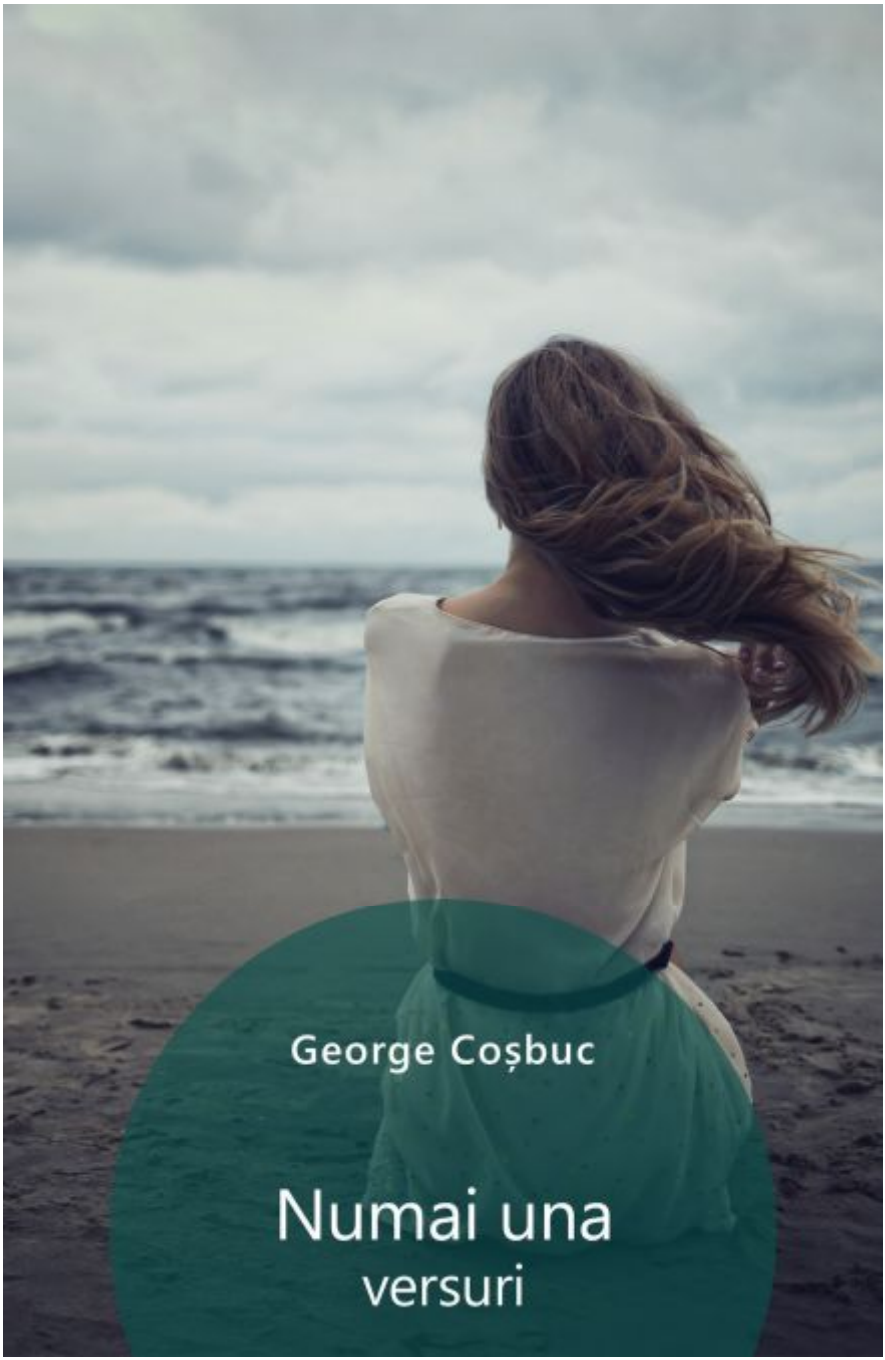
George Coșbuc
Numai una
versuri

George Coşbuc

Numai una!

Balade şi idile

Editura Bestseller
Imagine: Kiselev Andrey Valerevich

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul
Ministerului Afacerilor Externe

— Departamentul Politici pentru Relaţia
cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

Noapte de vară

Zările, de farmec pline,
Strălucesc în luminiş;
Zboară mierlele-n tufiş
Şi din codri noaptea vine
Pe furiş.

Care cu poveri de muncă
Vin încet şi scârţâind;
Turmele s-aud mugind,
Şi flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofiţa, pe-ndelete,
Vin neveste de la râu;
Şi, cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gârlă-n pâlcuri dese
Zgomotoşi copiii vin;

Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Linişştea-i acum deplină
Şi-a-nnotat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit,
Şi prin satul adormit
Doar vrun câine-n somn mai latră
Răguşit.

Iat-o! Plină, despre munte
Iese luna din brădet
Şi se nalță, -ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmic valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp şi vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt
Totu-i plin de duhul sfânt:

Linişte-n văzduh şi pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr şi pribeag.
Tainic se-ntâlneşte-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

Mânioasă

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În priveghetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai ştiu eu ce-aş vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n portiță,
Sălta-n vânt a ei altiță,
Vântul îi sălta-n cosiță
Şi-i făcea floare-n obraz:
Eu mergeam la plug în laz,
Şi, când trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, şi nu-mi răspunde,

Nu-mi răspunde!
Şi-o întreb, şi nu-mi răspunde!
Şi mă mir ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,
Şi cicoare vreau să rump
Mai ştiu eu ce-aş vrea să rump!
Că-n amiazi venind pe vale,
Întâlnii pe Lina-n cale:
Fragi i-am dat, ea mi-a zis: Na-le!
Ți-am cerut eu ție fragi?
Ochii ei frumoşi şi dragi
Priveau tot spre poala rochii,
S-a pus Lina pe tăcut,
Şi vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii!
Ca la şerpi, îi umblă ochii,
Şi mă mir ce i-am făcut!

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribeag!
Ieşi din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag
Mai ştiu eu ce-aştept în prag!
Alte dăți suna zăvorul;
Lina pe furiş, ca dorul,
Păşea-n degete pridvorul
Şi la mine-n prag venea,
Mamă-sa cât ce-adormea.
Azi ard hainele pe mine,

Mi-e greu capul ca de lut,
Stau în prag şi ea nu vine,
Nu mai vine!
E târziu şi nu mai vine...
Şi mă mir ce i-am făcut!?

Nu te-ai priceput

Nu te-ai priceput!
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine!
Ţi-am fost dragă, ştiu eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Şi eu toate le-am făcut,
Ca să poţi să-mi spui odată,
Să mă-ntrebi: Mă vrei tu, fată?
Şi plângeam de supărată
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că-s mândră şi n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale?
Dar de unde ştii? În cale

Ți-am umblat şi-n deal şi-n vale,
Şi-orişiunde te-am ştiut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine:
Tu-mi umblai sfios, Sorine,
Şi plângea durerea-n mine,
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Am fost rea şi n-aş fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă strângi tu sărutată?
Dar m-ai întrebat vrodată?
Mă-nvingea să te sărut
Eu pe tine! Pe-ntrecut
Chip cătam cu viclenie
Să te fac să-ntrebi, şi mie
Mi-a fost luni întregi mânie
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că de m-ai fi cerut
Mamei tale noră-n casă,
N-aş fi vrut să merg? E, lasă!
Că de-o fată cui-i pasă,
Nu se ia după părut!
De-ntrebai, ai fi văzut!
Tu să fi-nceput iubitul,
Că-i făceam eu isprăvitul
Tu cu pâinea şi cuțitul
Mori flămând, nepriceput!

Fatma

În faptul dimineții, prin parc, îngândurată,
Se plimbă visătoare Fatma, frumoasă fată
A marelui Ben-Omar, califul din Bagdad
Iar tinerele-i plete de peste umeri cad
Pe piept, şi ea le prinde mănunchi în alba-i mână.
Zâmbind s-aşază fata aproape de fântână
Pe-o lespede de marmor, prvind cu gândul dus
La gura de balaur ce-azvârle apa-n sus.

Tiptil atunci, din umbra tufişului răsare
Nin-Musa, rob din Yemen. El iese din cărare,
S-apropie de fată, o prinde pe furiş,
S-apleacă, o sărută şi piere prin tufiş.
Fatma răsare-n ţipet, de spaimă-ngălbenită.
El are fes ca-n Yemen şi haina zdrenţuită!
Şi grabnic eunucii se-nşiră, urmărind
Ca şerpii prin tufişuri pe Musa-Nin, şi-l prind.

Fatma plângând se duce la tată-său şi-i spune:
Voi pune servitorii să-l bată! Şi voi pune
Să-l târâie de-a lungul Bagdadului, legat
De-a calului meu coadă, de-a celui mai turbat!

Mişelul! Şi Ben-Omar izbeşte cu piciorul
Şi dă un semn. În lanțuri legat, cutezătorul
Nin-Musa intră palid, cu ochii la pământ
El are fes ca-n Yemen şi-o zdranță de veşmânt.

Fatma stă răzimată de-al tronului pilastru,
Şi sclavul stă nainte-i. El are fes albastru,
Şi-albaştri are ochii, d-un farmec dureros;
E tânăr şi e palid şi-aşa e de frumos!
S-aruncă furtunatic spre rob atunci sultanul,
Şi-i fulgeră-n cap ochii şi-n mână iataganul;
Acesta e? Şi fata se-ndoaie puțintel:
N-a fost acesta, tată! Să nu loveşti în el!

Nunta Zamfirei

E lung pământul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Şi-avea o fată, fata lui
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat.

Şi dac-a fost peţită des,
E lucru tare cu-nţeles,
Dar dintr-al prinţilor şirag,
Câţi au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit,
Un prinţ frumos şi tinerel,
Şi fata s-a-ndrăgit de el.
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Şi s-a pornit apoi cuvânt!
Şi patru margini de pământ
Ce strâmte-au fost în largul lor,
Când a pornit s-alerge-n zbor
Acest cuvânt mai călător
Decât un vânt!

Ca ieri, cuvântul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsând pe toţi, din cât afund
O mie de crăimi ascund,
Toţi craii multului rotund
De veste plini.

Şi-atunci din tron s-a ridicat
Un împărat după-mpărat
Şi regii-n purpur s-au încins,

Şi doamnele grăbit au prins
Să se gătească dinadins,
Ca niciodat.

Iar când a fost de s-a-mplinit
Ajunul zilei de nuntit,
Din munți şi văi, de peste mări,
Din larg cuprins de multe zări,
Nuntaşi din nouăzeci de țări
S-au răscolit.

De cum a dat în fapt de zori
Veneau cu fete şi feciori
Trăsnind rădvanele de crai,
Pe netede poteci de plai:
La tot rădvanul patru cai,
Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
Şi din Zorit, şi din Apus,
Din cât loc poți gândind să baţi
Venit-au roiuri de-mpărați
Cu stemă-n frunte şi-mbrăcați
Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrânul Grui
Cu Sanda şi Rusanda lui,
Şi Ţinteş, cel cu trainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Şi Bardeş cel cu adăpost
Prin munți sâlhui.

Şi alții, Doamne! Drag alint
De trupuri prinse-n mărgărint!
Ce fete dragi! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori!
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau de-argint.

Voinicii cai spumau în salt;
Şi-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vrun prinț mai tânăr când trecea
C-un braț în şold şi pe prăsea
Cu celălalt.

Iar mai spre-amiazi, din depărtări
Văzutu-s-a crescând în zări
Rădvan cu mire, cu nănaşi,
Cu socri mari şi cu nuntaşi,
Şi nouăzeci de fecioraşi
Veneau călări.

Şi ca la mândre nunți de crai
Ieşit-a-n cale-ales alai
De sfetnici mulți şi mult popor
Cu muzici multe-n fruntea lor;
Şi drumul tot era covor
De flori de mai.

Iar când alaiul s-a oprit
Şi Paltin-crai a stărostit
A prins să sune sunet viu

De treasc şi trâmbiți şi de chiu
Dar ce scriu eu? Oricum să scriu
E nemplinit!

Şi-atunci de peste larg pridvor,
Din dalb iatac de foişor
Ieşi Zamfira-n mers isteț,
Frumoasă ca un gând răzleț,
Cu trupul nalt, cu părul creț,
Cu pas uşor.

Un trandafir în văi părea;
Mlădiul trup i-l încingea
Un brâu de-argint, dar toată-n tot
Frumoasă cât eu nici nu pot
O mai frumoasă să-mi socot
Cu mintea mea.

Şi ea mergând spre Viorel,
De mână când a prins-o el,
Roşind s-a zăpăcit de drag,
Vătavul a dat semn din steag
Şi atunci porniră toți şireag
Încetinel.

Şi-n vremea cât s-au cununat
S-a-ntins poporul adunat
Să joace-n drum după tilinci:
Feciori, la zece fete, cinci,
Cu zdrângăneii la opinci
Ca-n port de sat.

Trei paşi la stânga linişor
Şi alți trei paşi la dreapta lor;
Se prind de mâini şi se desprind,
S-adună cerc şi iar se-ntind,
Şi bat pământul tropotind
În tact uşor.

Iar la ospăț! Un râu de vin!
Mai un hotar tot a fost plin
De mese, şi tot oaspeți rari,
Tot crai şi tot crăiese mari,
Alăturea cu ghinărari
De neam străin.

A fost atâta chiu şi cânt
Cum nu s-a pomenit cuvânt!
Şi soarele mirat sta-n loc,
Că l-a ajuns şi-acest noroc,
Să vadă el atâta joc
P-acest pământ!

De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat,
Frumoase toate şi întrulpi,
Cu ochi şireți ca cei de vulpi,
Cu rochii scurte până-n pulpi,
Cu păr buclat.

Şi principi falnici şi-ndrăzneți,
De-al căror buzdugan isteț
Perit-au zmei din iaduri scoşi!

De-ai fi văzut jucând voioşi
Şi feţi-voinici, şi feţi-frumoşi,
Şi logofeţi.

Ba Peneş-împărat, văzând
Pe Barbă-Cot, piticul, stând
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a pus la joc! Şi-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-şi da rând!

Sunt grei bătrânii de pornit,
Dar de-i porneşti, sunt grei de-oprit!
Şi s-au pornit bărboşii regi
Cu sfetnicii-nvechiţi în legi
Şi patruzeci de zile-ntregi
Au tot nuntit.

Şi vesel Mugur-împărat
Ca cel dintâi s-a ridicat
Şi, cu păharul plin în mâini,
Precum e felul din bătrâni
La orice chef între români,
El a-nchinat.

Şi-a zis: Cât mac e prin livezi,
Atâţia ani la miri urez!
Şi-un prinţ la anul! blând şi mic,
Să crească mare şi voinic,
Iar noi să mai jucăm un pic
Şi la botez!

Cântecul fusului

Eu mi-am făcut un cântec
Stând singură-n iatac
Eu mi-am făcut un cântec,
Şi n-aş fi vrut să-l fac.
Dar fusul e de vină
Că se-nvârtea mereu,
Şi ce-mi cânta nainte
Cântam pe urmă eu.

De-atunci îl cânt întruna
Că-mi vine-aşa nevrând;
De-aş face orice-aş face,
Nu pot să-l scot din gând.
Îl cânt torcând la vatră
Şi-l cânt mergând pe drum
Şi nu pricep ce-i asta,
Şi nu ştiu, biata, cum?

Adese stând la cină
Simt lacrimile des,
Nu pot mânca de lacrimi
Şi trebuie să ies

Afară-n vânt, afară,
Că-mi arde capul tot,
Şi-ngrop în palme capul
Şi-mi cânt amarul tot.

Am stat la roata morii,
Şi roata umblă des,
Şi roata morii cântă
Cuvinte cu-nțeles.
Ea cântă înainte;
Cânt şi eu după ea
Moraru-şi face cruce
Privind în urma mea.

Şi-am mers pe malul apei,
În valuri să-mi îngrop
Şi cântecul, şi-amarul
Dar a-nceput un plop
Să cânte, şi toți plopii
Cântau duios în vânt,
Şi m-am trezit deodată
Că plâng şi eu şi cânt!

Şi-am mers pe lunci, dar jalnic,
D-a lungul peste lunci,
Cum plâng şi cântă toate!
Şi-n crâng m-am dus atunci
Nu-i loc mai bun pe lume
De plâns decât în crâng!
Ah, toate plâng, şi satul
Se miră că eu plâng!

Dar fusul e de vină,
Că se-nvârtea mereu,
Şi el cânta un cântec,
Şi-l ştiu de-atunci şi eu!
Şi-ncet ce trece viața
Când n-ai niciun noroc
Mai iute dac-ar trece,
De-ar sta mai bine-n loc!

De-ar sta pe loc mai bine!
Ori loc eu să-mi găsesc
Să pot să plâng cu hohot
Nici asta nu-ndrăznesc!
Că mama mă tot ceartă
Şi tata-i supărat,
Şi-n ochii mei se uită
Toți oamenii din sat.

Ah, seara, numai seara,
Mă simt la largul meu,
Că-ngrop în perne capul
Şi, până-n zori mereu,
Tot plâng ca o nebună
Şi perna-n brațe o strâng,
Şi plâng, că nu mă vede
Măicuța-mea că plâng.

Baladă albaneză

Fiul paşei din Ianina
Un cal negru-n râu adapă,
Pe când vine după apă
Cu vas alb pe cap Despina.
Dar din munte, de pe creastă,
George cată-n văi şi vede
Şi pe Turc şi pe nevastă.

Fiul paşei din Ianina
De la pept o floare scoate
Şi-o aruncă-n val, să-noate
Până-n vale la Despina.
George-n munte pumnii îşi strânge,
Buza cruntă-n dinți o muşcă
Şi de multă ciudă plânge.

Fiul paşei din Ianina
Vesel brațele-şi întinde,
Când se pleacă-ncet şi-i prinde
Crinul de pe râu Despina.
Ce, la piept a pus ea floare?
Dar şi-n munte George pune
Plumbii sub scăpărătoare..

Fiul paşei din Ianina
Blând desmeardă alba frunte
A nevestei, dar din munte

Moarte-aduce carabina.
Nu în cal, nu-n fiul paşei,
Plumbul a mers drept în crinul
Pus pe albul pept al laşei.

Fiul paşei din lanina
Sare-n şea, îndoaie brâul,
Bate-n cal nebun cu frâul – Şi-l ajunge carabina:
Nu în piept strâns cu haină verde,
Ci-ntr-un braţ, mai mult neveste
Cu-acel braţ să nu desmierde!

Armingenii

Pe când umbla Hristos prin ţară
Lăţind cuvântul său frumos,
Ovreii toţi i-au scos ocară
Şi cărturari de-ai lor cercară
Prilegi să piardă pe Hristos.
Aşa, -ntr-o noapte-ntunecată

Când vecinicul Mântuitor
Dormea-ntr-o casă-ncreştinată,
Găsitu-l-au ovreii-ndată

Şi sfat făcut-au de omor.
La miezul nopții aveau să vie

La casa unde el dormea
Şi, casa pentru ca s-o ştie,
Au pus ca semn şi mărturie
În fața casei o nuia.
Dar Dumnezeu, cel ce scoboară

Şi-n gândul cel mai nevădit,
Nu lasă p-al său fiu să moară,
Căci a răscumpărării oară
Şi vremea morții n-a sosit.
Şi Dumnezeu orbit-a firea

Ovreilor împinşi la rău,
Încât să n-aibă nicăirea
Vrun chip de-a făptui pierirea
Născutului din Dumnezeu.
La miezul nopții-n gloată mare

Ovreii pe furiş pornesc
Sunt muți ovreii de mirare,
Că ei la casa fiecare
Ca semn câte-o nuia zăresc.

Dac-am pierdut şi astăzi prada,
Cu greu putea-vom s-o găsim.
Porneşte-apoi răgnind grămada,
Pierândă-n zgomot toată strada
Tăcutului Ierusalim.

Dar neputând să mai găsească
Pe Christ ca să-l omoare-n somn,
Pierdut-au noaptea duşmănească
Şi n-au putut să-ndeplinească
Pierirea veşnicului Domn.

Şi dintr-acea zi-nainte
Rămas-a obicei, şi spun,
Ca pentru-aducerea-aminte
De noaptea mântuirii sfinte
Românii şi-azi armingeni pun.

Rea de plată

Ea vine de la moară;
Şi jos în ulicioară
Punându-şi sacul, iacă
Nu-l poate ridica.
Ţi-l duc eu! Cum? Pe plată!
Iar ea, cuminte fată,
Se şi-nvoieşte-ndată.
De ce-ar şi zice ba?
Eu plec cu sacu-n spate.
La calea jumătate

Cer plata, trei săruturi.
Dar uite, felul ei:
Stă-n drum şi să socoate,
Şi-mi spune câte toate,
Că-s scump, că ea nu poate,
Că prea sunt multe trei!

Cu două se-nvoieşte,
Iar unul mi-l plăteşte,
Cu altul să-mi rămâie
Datoare pe-nserat.
Dar n-am să-l văd cât veacul!
Şi iată-mă, săracul,
Să-i duc o poştie sacul
P-un singur sărutat!

Fata morarului

Sub plopii rari apele sună
Şi plopii rari vâjâie-n vânt,
Iar roata se-nvârte nebună!
Eu stau la covată şi cânt,
Dar singură nu ştiu ce cânt,
Şi-n ochii mei lacrimi s-adună.

Aşa-i de-ntuneric afară!
Din cer un iad până-n pământ.
Eu cânt tot un cântec d-aseară
Şi-aşa mi-e de silă să-l cânt,
Şi tremur şi n-aş vrea să-l cânt,
Şi-l tac, dar nevrând îl cânt iară!

O, stânge-te, lampă, te stânge!
Că brâul de-ncins mi-a fost lung,
Dar brâul meu astăzi mă strânge,
La copcii cu greu îl ajung!
Aşa de cu greu îl ajung,
Şi-n copcii el trupul mi-l frânge!

Dormi, mamă, dormi, draga mea mamă,
Să nu-ntrebi de ce nu dorm eu!
Obrazul ascuns sub năframă
E martur păcatului meu.
E martur amarului meu:
Tu n-ai băgat încă de seamă!

Sub plopii rari apele sună,
Şi plopii rari vâjâie-n vânt,
Scot hohote parcă să-mi spună,
În râs, ce nemernică sunt!
Ce rea, ce nemernică sunt,
Iar apele-mi strigă: Nebună!

O, macină grâul mai bine
Şi-nvârte-te, roată, mereu!
Că lumea se-nvârte cu mine,

Şi vreu, şi eu nu ştiu ce vreu!
Ba lasă, că ştiu eu ce vreu:
Aş vrea să fiu, roată, supt tine!

Crăiasa zânelor

Orcanul însuşi stă domol
Şi-n gânduri dulci se pierde,
Când zânele cu pieptul gol
Răsar pe lunca verde.
Uşoare, ca de neguri, fug
Prin liniştea adâncă,
Obrajii lor, ca flori de rug,
Sunt nesărutați încă.

Vezi tu departe-n Răsărit
Aprins lucind ca focul
Palatul lor? Împrejmuit
Cu zid d-argint e locul:
Acolo ele-n veci nu mor
Şi vara-n veci nu moare,
Iar ele-şi au crăiasa lor
Şi toate sunt fecioare.

La țara lor nici zmei n-ajung!
Dar într-o zi, la poartă,
Bătu, de drumul greu şi lung,
Slăbită şi mai moartă,
O fată de-mpărat, cerând
Un loc de mas, sărmana,
Şi se ruga milos de blând,
Şi cum te cheamă? Ana.

Eu nu pot, Ano, să-ți descui;
Acest drept al meu nu e.
Crăiasei noastre am să-i spui
Să vie să-ți descuie.
P-un nor de aur lunecând
A zânelor crăiasă
Venea cu părul râurând,
Râu galben de mătasă.

Crăiasa-n purpur şi-n smarald
S-ascunde, nu s-ascunde,
Străbați cu ochii viul cald
Al formelor rotunde.
Ard flacări ochii ei crăieşti
Cum stă la zid plecată;
Descui. Dar eu mă tem că eşti
Fecior! Ba nu: sunt fată!

Şi dându-i zânele-adăpost
Trăia cu ele soră.
Dar într-o zi a fost ce-a fost
Că nu s-a duc la horă

Şi-având inel, ea se juca
Stând singură-ntr-o vale:
Pe-acolo doamna se plimba
Şi-a dat de Ana-n cale.

Ce ai tu, Ano? Uite ce-i!
Crăiasa schimbă feţe,
Că n-a văzut în viaţa ei
Inel, şi ce mândreţe!
Din piatra tronului din rai
Cioplit în flori măiestre,
El singur unui fiu de crai
D-ajuns i-ar fi fost zestre.
Şi cum îi zici? Inel îi zic!
Pe degetul suleget
Al zânei pus, pe cel mai mic,
Crescut părea pe deget.
O, dă-mi-l mie! drăgălaş
Se roagă ea-mbătată.
Ţi-l dau, stăpâno, de mă laşi
Să te cuprind o dată!

Crăiasa-n veselia ei
Cu grabă se-nvoieşte:
Mă strângi la piept, şi-atâta ce-i?
Şi pieptul Anei creşte,
Şi cum întinde braţul drept
Mai viu îi bate pieptul
Şi tremură, strângând la piept
Pe doamnă-sa cu dreptul.

Atâta ce-i? Dar m-a durut!
Să nu pui mâna stângă!
Şi-n urmă zâna s-a zbătut
Că prea mult vrea s-o strângă.
Aşa fac şi copiii-n joc
Când nu-şi înțeleg vrerea,
Dar zânei i-a părut d-atunci
Că i-a slăbit puterea.

A doua zi, sub umbre rari
De pom cu floarea albă,
Făcea, având mărgăritari,
Dintr-înşii Ana salbă.
Crăiasa vine iar. Zărind
Frumoasa jucărie,
Aprinşii-i ochi mai mult s-aprind
Să aib-acea mândrie.

Ce-i asta? Salbă! Ard răzleț
Mărgeanuri roşii-n pară,
Şi n-ai fi dat d-ajunsul preț
Al salbei, dând o țară.
Şi cui o dai tu? pătimaş
Zâmbind crăiasa-ngână:
Ți-o dau şi ție, de mă laşi
Să te sărut, stăpână!

Pe nimeni ea n-a sărutat,
Ori poate flori şi fluturi,
Dar pentru salbă i-ar fi dat
Şi-o sută de săruturi.

Aşa fac doi coii în joc,
Când nu-nțeleg ce-i jocul,
Dar zânei i-a părut d-atunci
Că i-a pierit norocul.

A treia zi, privind în lac
Copila, ca-n oglindă,
Cerca şi nu putea pe plac
Un brâu pe trup să-şi prindă.
Crăiasa vine iar. Grăbit
S-a-ncins atunci crăiasa,
Şi cât de strâns i s-a lipit
De caldul trup mătasa!

Ea bate-n palme, vede-n lac
Că strânsă-i stă mai bine;
Rotunde, ca un cap de mac,
Stau sânurile pline,
Mai naltă pare, şi-n umblat
Mlădie ca o vargă,
Ea simte cât de rău i-a stat
În haina ei cea largă.

Şi ochii-i otrăviți de dulci
La brâu sălbatici cată.
Ți-l dau, cu tine de mă culci
Alăturea o dată!
Dar, Ano, pentru ce nu-mi cei
Altce, că am eu multe!
Nu vreu! Şi-n urmă asta ce-i?
De ce să n-o asculte?

*

Ştiți voi povestea, când un fiu
De împărat odată,
În piept cu dor turbat de viu,
S-a îmbrăcat în fată,
Şi-având în loc de paloş fus,

Şi-n loc de coif năframă,
Pe pieptul tânăr el şi-a pus
Altiță-n loc de-aramă?

El stă pe tron, şi lângă el
Ce trist crăiasa plânge!
Cu mâna ei cea cu inel
Rupându-şi salba, strânge
Genunchii lui, ea stă-n genunchi!
Şi brâul şi-l dezleagă,
Şi păru-i desfăcut mănunchi
Îi umple fața-ntreagă.

Eu toate, toate le-am pierdut!
Şi Dumnezeu mă piardă
Din ochii lui, că te-am crezut!
El râde şi-o dezmiardă:
Acum nu-i timp să te boceşti;
Tu vii cu mine-acasă;
Crăiasă dacă nu mai eşti,
Vei fi împărătească!

Puntea lui Rumi

I

Rumi adunase-n creier
Toată cumințenia lumii –
Şi-ntr-o zi regele Gupta
Cheamă la palat pe Rumi.
” Mâine-i Anul nou, ştii bine.
Şi-obicei din vremuri este
Ca-ntr-această zi să fie
Sărbătoare de neveste.

Şi-aş dori vrun lucru mare!
Tu eşti sfânt, aşa se spune,
Faci minuni; şi mâine tocmai
Ce n-aş da pentr-o minune.

Înmulțim splendoarea zilei
Vrei? Găseşti tu una-n pripă.”
Rumi a rămas pe gânduri,
Negăsind răspuns o clipă.

Şi-a plecat. Făcuse dânsul
Mari minuni de alădată,
Dar acum avea prilejul
Pentru cea mai minunată.

II

P-un şes larg sunt adunate
Ginţile din Himalaia,
Oşteni negri-n coifuri albe,
Priricipi, preoți, sclavi şi raia.
Toți bărbații stau d’oparte,
Iar la mijloc stau fecioare
Şi neveste-n largă horă,
Toate-n port de sărbătoare.

Iar regina joacă-n frunte
Cu optzeci de principese.
La un semn s-alină jocul,

Şi-acum Rumi-n mijloc iese.
El avea un cort d'oparte,
Iar în cort? Cine-ar şti spune!
El încet desface cortul
Cu ascunsa lui minune.

Se ivesc doi stălpi, în urmă
Alţii doi, apoi mărunte
Peste stâlpi câteva scânduri.
Ce era? O simplă punte. –
" Rege, nimeni nu cunoaşte
Ce-i în sufletul femeii,
Numai cei de sus! Şi iată
Şi-ntr-un lemn s-arată zeii!

De va trece peste punte
O femeie credincioasă,
Se va-nfrumoşa femeia,
Rămâind mereu frumoasă.
De va trece însă una
Care şi-a-nşelat bărbatul,
Ea se va negri ca noaptea,
Astfel ispăşind păcatul.

Dar eu cred că nu-i niciuna
Cu păcate! Cea mai castă
Treacă-ntâi! Şi-apoi să treacă
Rând pe rând câte-o nevastă."
Şi-a tăcut. Erau în şiruri
Zeci de mii de sute

De femei: ce de credință
La un loc, ce de virtute!

Dar virtutea – zice Veda –
Este mută, vecinic rece.
Gupta strigă, dă un ordin,
Dă pe-al doilea, dă vro zece
Ş-apoi zâmbitor priveşte
Spre regină – „De se poate,
Treci tu-ntâi, şi după tine
Au să treacă-n urmă toate!”

— „Dacă vrei, eu trec, nu-mi pasă!
Dar chiar eu? Nu se cuvine
Să pui, rege, la-ndoială
Sufletul unei regine.
Mă-nroşeşte singur gândul
Că tu ai aflat cu cale
Tocmai azi să pui la probă
Inima nevestei tale!”

Şi-a rămas pe loc regina,
Regele-a privit sinistru
Spre Nipunica, nevastă
Celui mai frumos ministru.
” Iară, rege, zise dânsa,
Nu pot suferi privirea
Multor ochi! Sunt sfiicioasă;
Eu aş trece, însă firea...”

Principesele-nroşite
Bucuros voiau să treacă,
Dar putea să mintă puntea,
Vrun nedrept putea să facă,
Ori mai ştii? Bătrânul Rumi
Face-o glumă, cum se vede;
Şi-i atât de slabă puntea,
Că-n ea nu te poți încrede.

Ş-apoi cum să creadă lumea
Ce vor spune nişte lemne?
Regele, muşcându-şi gura,
A tăcut, convins pesemne.

— „Dar minunea unde-i, Rumi?”
Punând degetul pe frunte
A zâmbit bătrânul preot:
— „Puntea e ca orice punte!
Nici virtutea n-o arată,
Nci păcatul, dar azi, rege,
Dintr-o punte mincinoasă
Trei minuni tu poți alege.

Multe bunuri are omul,
Dar virtutea cea mai mare
E să nu se ție mândru
Cu virtuțile ce are;
Deci nu-i o minune dacă
Dintr-atâte mii de sute
De femei, niciuna mândră
N-am găsit de-a ei virtute?

Iar frum'seţea-i bun netrainic
Şi ispititor la rele,
Ştiu nevestele-acest lucru,
Şi, vezi, ce cuminţi sunt ele!
Când ajungerea frumuseţii
Este-atât de lesnicioasă,
Nu-i minune că niciuna
N-a voit a fi frumoasă?

Iar minunea cea de-a treia,
Care va fi vecinic nouă,
E că toţi noi până astăzi
N-am ştiut pe cele două!"
A râs regele, curtenii
Toţi au râs, şi-a râs poporul
Şi-a râs însuşi sfântul Rumi,
De minuni iscoditorul.

Dar râzând, priveau bărbaţii
Neîncrezători la scânduri:
I-a cuprins o presimţire
Şi-au căzut pe multe gânduri,
Iar nevestele? Vădite
Cu virtutea-n faţa lumii,
Făceau haz că d-astă dată
A păţit ruşine Rumi.

Gazel

Oamenii mă-nvinuiesc,
Că sunt tânăr şi iubesc!

Tu mi-ai zis să viu la moară
Pe-nsărat, să te-ntâlnesc,

Dar la moară dau de prieteni,
Şi de prieteni mă feresc.

Te-am văzut şi ieri pe-o cale.
M-am temut să te opresc,

Că de mama mi-e ruşine
Şi de tine mă sfiesc.

Mi-e necaz pe toată lumea
Şi mi-e ciudă că trăiesc:

Te-aş lăsa şi mi-e cu jale,
Te-aş iubi şi nu-ndrăznesc!

Rugămintea din urmă *după Lermontov*

(publicată în Lumea ilustrată, 1892, nr.6)

Eşti schilav tot! Un cerşetor
Te-ntorci acum acasă,
Şi ce fecior frumos erai!
Dar oricum eşti, ce-ţi pasă!
Tu vei vedea iar satul tău
Şi casa voastră-n vale,
Şi biata mamă-ţi va ieşi
Plângând în cale.

Şi eu rămân să mor pe-aici
Cu liftele păgâne!
Ah, parcă simt că n-am s-ajung
Să văd ziua de mâine.
Cu douăzeci deodată-n car
La groapă mă vor duce,
Şi, bun e Domnul, de-om avea
La cap o cruce.

Noi de copii ne ştim, şi-am fost
Ca fraţii, ba mai bine.
Eu de-am avut un singur ban
L-am împărţit cu tine;
Şi tu cu gura foc prindeai
Să-mi dai ajutorare;

Să-ți răsplătească Dumnezeu,
Că-i bun şi mare!

Şi-auzi acum! De-or întreba
În sat de-a mea venire
Tu-n loc de adevăr să spui
Că n-ai de mine ştire,
Că n-am fost la un regiment
Dar spune-le ce-ți place.
Că pentru ei ori viu, ori mort,
Totuna face.

Iar mamei Doamne, cum aş vrea
Credința s-o înşele!
Să-i spui că m-ai lăsat rănit
La Turnu-Măgurele,
Dar voi sosi cât de-n curând.
Ascultă-mi rugămintea,
Că mama, dac-ar şti că-s mort,
Şi-ar pierde mintea.

Tu s-o amâi cu zi de zi
Şi spune-i câte toate,
Ea e bătrână, n-are mult
Să mai trăiască, poate;
Şi pentru ce să-i amărăşti
Şi zilele puține?
Că n-are-n lume bun şi drag
Decât pe mine.

Iar Linii, de s-ar întâmpla
Să vă-ntâlniți vrodată,
Să-i spui că-s sănătos şi-aş vrea
S-o aflu măritată.
Tu uită-i-te-n ochi să vezi
De-o doare ori n-o doare;
Iar dacă vei vedea-o stând
Nepăsătoare,

Să-i spui că m-ai lăsat rănit
Pe umedele paie,
Că doctorul în carnea mea
Adâncă brazdă taie,
Că de dureri eu mă izbesc
Şi urlu ziua-ntreagă,
Şi c-am murit gândind la ea,
Că mi-a fost dragă.

Şi dacă ochii ei atunci
Mai tulburi se vor face,
N-o mângâia! E de prisos,
Te rog s-o laşi în pace.
O frunză veştedă nu-ți dă
Cuvânt să zici că-i toamnă
Şi-o lacrimă în ochii ei
Nimic nu-nseamnă!

Şi-acum dă-mi mâna! A sunat
Cornistul de plecare,
Du Oltului din partea mea
O caldă salutare,

Şi-ajuns în țară, eu te rog,
Fă-mi cel din urmă bine:
Pământul țării să-l săruți
Şi pentru mine!

Logică

Popa Toader, din scripturi,
Dă lui Mitru-nvățături:

— „Mitre, ştii ce spune psaltul?
Să nu faci în viața ta
Ceea ce te-ar supăra
De ți-ar face-o altul!”

Mitru stă şi stă gândind,
De el multe nu să prind.

— „Dar mai ştiu eu cum e asta!
Altul, da! zici înțelept,
D-apoi eu? Să n-am eu drept
Să-mi sărut nevasta?”

Romanță

Negura nopții doarme pe mal,
Ca răzbunarea unor blestemuri,
Reci sunt de crivăț negrele vremuri,
Te voi cuprinde ca să nu tremuri,
Dragă, şi-al feții rumăn oval
Culcă-l la pieptu-mi, stând visătoare.
Ochii tăi negri îmi vor fi soare,
Şi prin săruturi, iubita mea,
Te-oi face caldă de-ți va părea
Orişice crivăț vânt de răcoare.

Vino cu mine! Tânăr sunt eu,
Tu eşti frumoasă, floare de nalbă!
Noaptea voi face-o să-ți fie albă,
Din stele roşii face-ți-voi salbă,
Brâu îți voi face din curcubeu
Să te cunoască îngerii soră!
De te vor prinde zilele-n horă,
Cea mai frumoasă zână vei fi
Şi-a lor crăiasă îți va găti
Rochii de purpor din Auroră.

Soarele-n Osturi are palat,
Cât de idilic stă-n orizonuri!
În tot tabloul el are tonuri,
Numai credința află-n el tronuri,
Numai amorul e-ncoronat.
Acolo nimeni nu cântă solo,
La toate ține duet Apolo
O, şi-aici lumea cât e de rea!
Acolo-n Osturi, iubita mea,
Vino să mergem şi noi acolo!

Cântec oriental

Nu-i ca ea-n oraşul tot
Mai frumoasă fată –
Ea se-nchină? Cei atei
Sunt bigoți deodată,
Iese-n stradă? S-a făcut
Pe-al ei pas lumină –
Ea zâmbeşte? De e nor,
Vremea se-nsenină.

Ea se scaldă? Îngeri vin
Să s-ascundă-n spume.

Stă la geam? Pe sub fereşti
Nu încapi de lume.
Iese-n piață? Scad în preț
Florile deodată –
Nu-i ca ea-n oraşul tot
Mai frumoasă fată!

Legendă

A fost un tânăr împărat –
De la mişei a smuls averea
Şi-a smuls de la tirani puterea
Şi mulți nebuni a spânzurat.
Dar patru inşi vorbind în şoapte
L-au dus în giulgiuri învălit
Şi-n codru cel mai tăinuit
L-au îngropat târziu în noapte.

Cei tari au zis: «A fost mişel!
Ne-a prigonit prea multă vreme.»
Iar popii fulgerau blesteme
În cei ce mai vorbeau de el:
Nici voie să-şi cernească portul,
Nici drept să-l plângă n-au avut

Şi niciodată n-au ştiut
În ce pământ le doarme mortul.

Şi nu vor şti! Căci groapa lui
În blestemat pământ s-ascunde,
Nici soare-acolo nu pătrunde,
Nici plângerile nimănui.
Jurat-a ladul să-ngrădească
Cu nopţi de veci acest mormânt;
Iar brazii tac, că niciun vânt
Nu-i clatină ca să vorbească.

Dar noaptea-n zare uneori
Când e furtună-n depărtare
La margini de-orizont răsare
Un fulger alb, târziu spre zori,
Şi-ntr-una spre păduri arată
Şi scapără spre ea mereu;
E, parcă arată Dumnezeu
Spre groapa cea de veci uitată.

Iar într-o noapte va lovi – Şi spintecată de lumină
Fugi-va noaptea cea haină,
Şi brazii-n flăcări or vorbi:
Şi-atunci, cu fulgerul tovarăş,
Ieşi-va mortul împărat,
Şi-n ladul lor, de unde au plecat
S-or prăbuşi tiranii iarăşi.

Ex ossibus ultor!

A fost un tânăr împărat –
De la mişei a smuls averea
Şi-a smuls de la tirani puterea
Şi mulți nebuni a spânzurat.

Dar patru inşi vorbind în şoapte
L-au dus în giulgiuri învălit
Şi-n codrul cel mai tăinuit
L-au îngropat târziu în noapte.

Cei tari au zis: „A fost mişel!
Ne-a prigonit prea multă vreme.”
Iar popii fulgerau blăsteme
În cei ce mai vorbeau de el.

Nici voie să-şi cerneascâ portul,
Nici drept să-l plângă n-au avut.
Şi niciodată n-au ştiut
În ce pământ le doarme mortul.

Şi nu vor şti! Căci groapa lui
În blăstemat pământ s-ascunde.
Nici soare-acolo nu pătrunde,
Nici plângerile nimănui.

Jurat-a iadul să-ngrădească
Cu nopți de veci acest mormânt;
Iar brazii tac, că niciun vânt
Nui clatină ca să vorbească.

Dar noaptea-n zare, uneori,
Când e furtună-n depărtare,
La margini de-orizont răsare
Un fulger alb, târziu spre zori,

Şi-ntruna spre pădure arată
Şi scapără spre ea mereu;
E, parc-arată Dumnezeu
Spre groapa cea de veci uitată.

Iar într-o noapte va lovi!
Şi spintecată de lumină
Fugi-va noaptea cea haină,
Şi brazii-n flăcări or vorbi.

Şi-atunci, cu fulgerul tovarăş,
Ieşi-va mortul împărat,
Şi-n iadul lor, de-unde-au plecat,
S-or prăbuşi tiranii iarăş.

Cântec

Zice vodă: – „Iar la greu!
Dragii moşului, în țară.
Vin păgânii foc şi pară,
Dar cum vin s-or duce iară,
Procleții lui Dumnezeu!
De vom prinde-n țară turcii,
Să le dăm, şi voi şi eu,
Cinstea furcii!”

Zice vodă: – „Bateți voi
Marginea, că e mai bine!
Ce-i la mijloc, las pe mine!
Cu ei numai iadul ține,
Iar Hristos e-n rând cu noi!
Haid’, să le stârpim răsadul,
Că e plin de marțafoi
Țarigradul!”

Vodă-n sârg a şi purces;
După ei oştirea-n fugă.
Uite, turcii lasă rugă,
Lasă tot şi-o rup la fugă,
Nu mai ştiu ce-i deal, ce-i şes.
Care-o fi scăpat din gloată
Nu şi-a mai venit în ori
Viața toată...

Zice vodă: – „Sănătoşi,
Dragii moşului, cu bine!
Roat-acum pe lângă mine,
Naiu-n mâini, şi cupe pline,

Pe-obiceiul din strâmoşi.
Cu voinicii-mi place traiul,
Ori îi văd cu spada-n mâini,
Ori cu naiul.”

Zice vodă: – „După vremi
Mulți păgâni am dat de smintă!
Să-i mai judeci când s-alintă, –
Când eşti bun şi ai o flintă,
Nici de dracul nu te temi.
Turcii-s mulți, de-opresc cu palma
Prutul tot, dar când ne văd
Fug de-a valma.”

Şi-acum fiul lui Bogdan
Din brâu spada şi-o dezleagă,
Şi-a plecat cu oastea-ntreagă
Loc de sfânt locaş s-aleagă,
Căci aşa ştia Ştefan:
Unde-i loc să sapi morminte
De păgâni, e loc să nalți
Case sfinte.

Oştirile lui Alah

Noaptea care-ncheie anul
Noaptea sfântă,
Când cetindu-şi El-Coranul
Trist mahomedanii cântă
Pe răpuşii prin bătăi
Noaptea asta ştie spune
De-o minune
La Călugăreni prin văi,

Când e-n jumătate ruptă
Noaptea-n cale,
Pe uitatul câmp de luptă
Se porneşte-un glas de jale
Şi-apoi multe, şi-mprejur
Din păduri răsar o mie,
Din câmpie
Plânge-un nesfârşit murmur.

Şi murmurul creşte-ntruna
Şi deodată,
Urlă-n zare ca furtuna,
Şi prin zarea spintecată
De blesteme şi de vânt
Ies spahii în şiruri dese,
Grabnic iese
Oastea-ntreagă din pământ.

Căci acum, prin lumea lată,
Ies să jure
Toţi cari au pierit vrodată
Pe câmpiile ghiaure,

Şi-aşteptând un semn ceresc
Stau gătiți, potop să plece
Şi să-nece
Tot pământul creştinesc.

Ei, cu genele-amorțite,
Nalță mâna,
Iar din bărbile-ncâlcite
Iuți îşi scutură țărâna
Şi pe cai sărind grăbiți,
Învârtesc duşmanii crucii
Săbii lucii,
De năvală stând gătiți.

Furnicând din mii de locuri,
Plini de ură;
Cu blesteme şi batjocuri,
Strigă toți ca dintr-o gură
Sfântul nume-al lui Isus,
Şi turbate şi-ndrăznețe
Mii de fețe,
Alergând, privesc în sus.

Iar acum, fiind o gloată,
Numai una,
Osie-ntr-această roată
Se ridică Semiluna,
De pe steagul care-n vânt
Geme-o plângere-ntreruptă
Şi se luptă;
Iar ce geme e cuvânt.

Şi-i a lui Alah cuvântul,
Sfânt şi mare!
Şi tăcută ca mormântul
Şi-mpietrit-acolo-n zare
Oastea-ntreagă stă pe loc.
Codri, dealuri, râu şi luncă
Toate-aruncă
Ochii-n sus, spre-un semn de foc.

Mii de guri atunci în vaier
Umplu cerul:
Crucea e, o cruce-n aer!
Turcii toți, zvârlindu-şi fierul,
Iuți se-ntorc ca-ntorşi de vânt;
Noaptea râde luminată
Şi deodată
Intră totul în pământ.

Poet şi critic

— „Ce ştiu nu vreau să țin secret—
Te rog să laşi în pace muza,
Căci tu eşti cel mai prost poet
În Siracuza.

Troheii şchiopi şi iambii duri;
Şi nici nu ştii măcar să-i furi!”

Dar n-a sfârşit, căci Dionis,
Ca un al doilea Ajax mitic,
A râs de furie şi-a-nchis
În turn pe critic.
P-un biet Omer îl poți nega;
Dar când e prinț, e altceva.

Orice poet, ca rege-i prost;
Dar ca poet e orice rege
Un geniu cum puțini au fost!
Deci să-nțelege
De ce murind fu Nero trist,
Nu ca-mpărat, ci ca artist.

Şi bietul critic, otrăvit
D-ale slujbaşilor insulte,
Trei părți din zi era silit
Mereu s-asculte
Toți iambii despre cari a zis
Că-s cei mai proşti din câți s-au scris.

Din zori de zi un sclav îi sta
La cap, citind până-ndeseară;
Aşa şi ieri, şi azi aşa
Şi mâine iară.
Şi tot tavanul era scris
Cu versuri d-a lui Dionis.

Dar după ce-a trecut un an,
Slujbaşul vine şi-l vesteşte
Că-l iartă nobilul tiran,
Şi că-l pofteşte
Să meargă la palat curând.
Poetul l-a primit râzând.

— „Am versuri iar! Un nou volum,
Şi laude-mi spun toţi Zoilii.
Să vezi! Eu cred că fac acum
Mai buni dactilii.
N-am niciun vers pocit şi rău,
Şi-aş vrea s-aud cuvântul tău!”

Şi de pe sul, cu mult avânt,
Ies odele, încet, cu-ncetul.
Olimpic şi cu glasul sfânt
Citea poetul.
Curtenii, transportaţi, răspund:
— „Ce-artistic, ah! şi ce profund!”

— „Şi tu ce zici? M-am îndreptat?”
Polixen, tremurându-i paşii,
Spre uşă pleacă, resignat,
Privind slujbaşii:
— „E cheia temniţii la voi?
Haid’, duceţi-mă înapoi!”

Vântul

De fete mari e lunca plină,
Iar vântul, răsfățat copil,
S-apropie tiptil-tiptil
De pe sub fagi, de pe colină.
Şi fetele cu drag suspină:
O, Doamne, Doamne, adă-ni-l!

Pe umeri blondele lui plete
Tresar şi sar încetinel.
El e frumos şi tinerel,
Dar e sfios când e cu fete.
Iar ele râd şi râd şirete
Şi pe furiş privesc la el.

El umblă ca la el acasă
Şi-ascultă fetele ce zic;
Mai rupe-n palme câte-un spic
Şi răsfățat apoi îşi lasă
Pe spate capul şi nu-i pasă
De fete şi de câmp nimic.

Şi printre spice el şopteşte,
Vorbind aiurea şi-alintat!
Şi, cum se plimbă-n lung şi-n lat,
Cu fetele să-mprieteneşte
Şi din copil sfiios el creşte
Flăcău întreg de sărutat.

Apoi ca-n glumă el le prinde
De mânecă, şi-aprins de dor,
Îşi face joc prin părul lor,
În urmă braţul şi-l întinde,
Pe cea mai dragă o cuprinde
Şi-o strânge către el uşor.

Tot mai aprins, tot mai aproape:
Să te sărut, drăguţo, vrei?
Ce ochi frumoşi ai, viorei,
Ca un întins adânc de ape.
De el nu-i niciun chip să scape
Şi-atâta lucru-n urmă ce-i?

Ea stă la pieptul lui pierdută,
Dintâi cu ochii la pământ.
El zice-aşa câte-un cuvânt,
Ea zice trei şi-l tot ajută,
Şi uite-l, uite-l c-o sărută
Ei, vezi tu, fetele cum sunt!

El a crezut că nu se poate,
Şi iacă poţi! Dar să te ţii!
E greu să dai de căpătâi
Dar dacă dai, merg strună toate;
Şi fata mult nu se socoate,
Când pierde mintea cea dintâi.

El o sărut-acum pe salbă,
Şi fetele-mprejur se strâng!
Dar e prea mult! Am să mă plâng

La toți vlădicii, să dau jalbă!
Auzi, să duci tu lume albă
P-un câmp cu oameni, ca-ntr-un crâng!

Ba ele-şi mai desfac şi sânul,
Şi-n sân el li se joac-acum
Îl prind odată şi-l sugrum,
Că prea s-obrăznici românul,
Auzi, dar cine-i el, păgânul,
Ca să-mi sărute fete-n drum?

Nu ştie nimeni de-unde vine,
Şi capu-i stă la sărutat!
De-ar fi măcar de-aici din sat
Voi, câți sunteți flăcăi ca mine,
Să-mi spuneți voi acum, e bine
Să faci ca vântul, nu-i păcat?

Adică stăi! Ce fată moare
Dac-o săruți puțin? Da zeu!
Cum aş voi să fiu mereu
Un vânt şi eu, în zi cu soare,
De-ar fi numai secerătoare
O fată pe care-o ştiu eu!

Vestitorii primăverii

Dintr-alte țări, de soare pline,
Pe unde-ați fost şi voi străine,
Veniți, dragi păsări, înapoi
Veniți cu bine!
De frunze şi de cântec goi,
Plâng codrii cei lipsiți de voi.

În zarea cea de veci albastră
Nu v-a prins dragostea sihastră
De ceea ce-ați lăsat? Nu v-a fost dor
De țara voastră?
N-ați plâns văzând cum trece-n zbor
Spre miazănoapte nor de nor?

Voi ați cântat cu glas fierbinte
Naturii calde imnuri sfinte,
Ori doine dragi, când v-ați adus
De noi aminte!
Străinilor voi nu le-ați spus
Că doine ca a noastre nu-s?

Şi-acum veniți cu drag în țară!
Voi revedeți câmpia iară,
Şi cuiburile voastre-n crâng!
E vară, vară!
Aş vrea la suflet să vă strâng,
Să râd de fericit, să plâng!

Cu voi vin florile-n câmpie
Şi nopțile cu poezie
Şi vânturi line, calde ploi

Şi veselie.
Voi toate le luați cu voi
Şi iar le-aduceți înapoi!

Zobail

La miez de noapte morții-n cor
Îşi cântă jalnic imnul lor,
Iar albele giulgiuri bătute de vânturi
Dau tact tânguioaselor cânturi.

Ei sunt războinicii oşteni
Ai regilor asirieni –
Zobail la moarte i-a dus ca pe-o turmă,
Cu biciul bătându-i din urmă.

Ce fericit e cine-i viu!
Noi putrezim într-un sicriu!
Ni-e dragă şi nouă viața şi-averea,
Dar regii ne-o iau cu puterea.

Frumos e, sfânt e să trăieşti
Când pentru ai tăi tu suflet eşti;

Dar noi am trăit ca să dăm ajutorul
La regi care omoară poporul!

Tu, cel mai lacom dintre regi,
Ai umilit popoare-ntregi!
De dragostea unei regine frumoase,
Umplut-ai pământul de oase!

Tu pierzi bărbații tăi cei buni
Să faci femeilor cununi!
Tu pierzi în orgie al țării tezaur,
Beai vinul din cupe de aur.

Te porți în haine de argint
Şi-n ciasuri dragi de dulce-alint
Săruți pe Tofale, femeia necastă,
Pe cea mai frumoasă nevasta.

Tu dai un semn, şi porți să frâng,
Şi zeci de milioane plâng;
Oceanul de spaimă în lături s-abate
E vuietul multor armate –

Dar tot ce ai, de noi ți-e dat!
Şi tu râzând ne-ai îngropat!
Mişelule! Astăzi, de-am fi în viață,
Te-am bate cu palmele-n față!

Şi cântă morții, cântă în cor
Şi plin de ură-i cântul lor.

Urgia mâniei le-neacă suflarea,
Blestem le e şi gemet cântarea.

Dar iată! un scârțâit la porți!
Spre Ninive privesc cei morți:
Doi oameni purtând un cadavru în spate
Răsar pe tăcut din cetate.

Sub ziduri pun povara lor.
Încet al morților popor
S-apropie-n şiruri de-o pânză murdară;
O victimă a regelui iară!

Şi trişti, cu fruntea-n piept privesc,
Apoi deodată izbucnesc
Să râdă cu hohot, de mâini să se prindă,
Fanatică horă să-ntindă.

Pe lângă boi

Pocnind din bici pe lângă boi,
În zori de zi el a trecut
Cu plugul pe la noi.
Şi de pe bici l-am cunoscut,

Şi cum țeseam, nici n-am ştiut
Cum am sărit şi m-am zbătut
Să ies de la război.

Şi-atâta tort mi-am încâlcit
Şi-n graba mare-am spart un geam,
Ştiu eu ce mi-a venit!
Am cap, dar parcă nu-l mai am!
Ce-aveam să-i spui? Nimic n-aveam,
Dar era-n zori, şi eu voiam
Să-ntreb cum a dormit.

Şi vezi aşa-i el, nu ştiu cum!
M-a prins de braț şi m-a cuprins
Să mă sărute-n drum.
Dar eu din brațe-i m-am desprins
Şi l-am certat şi l-am împins
Dar n-am făcut cu dinadins,
Şi rău ce-mi pare-acum!

O, nu mi-e că mi-am sângerat
La prag piciorul într-un cui,
Dar mi-e că e păcat!
Om bun ca dânsul nimeni nu-i,
Şi pentru-o vorbă rea ce-i spui
El toată ziulica lui
Munceşte supărat!

Baladă

Sunt eu de vină, mamă,
Sunt eu de vin-acum?
El m-a-ntâlnit odată
În zori de zi pe drum;
Glumind m-a strâns de mână,
Şi ce-i dacă m-a strâns?
Sunt eu copilă mică
Să-mi fac din glumă plâns?
Era să-l las, măicuță,
Cu gluma şi să tac,
Era să țip obraznic,
Ori ce era să fac?

Şi tot pe mine, biată,
Şi vină, şi ponos!
Eram chemați la nuntă
Şi n-aveam brâu frumos,
Că n-ai voit să-mi cumperi,
Dar el mi-a cumpărat,
Şi ce-i un brâu? Şi-n urmă,
Eu nici nu l-am rugat,
Era să merg la nuntă
Ca cei din neam sărac,
Să fiu de râs în lume?
Ori ce era să fac?

De ce-mi arunci tu vină,
Tot vină cu păcat?
El m-a oprit în cale
Pe lunci şi m-a-ntrebat
Pe unde-i bietul tată,
Şi-i vesel, sănătos?
Şi m-a-ntrebat de tine,
Aşa de prietenos,
De bine când mă-ntreabă,
Eu cum era să tac?
Să-l las în drum cu vorba,
Ori ce era să fac?

Şi-acum întreaga vină
Pe mine tu o pui!
El m-a-ntâlnit pe punte
Şi ştii tu felul lui;
M-a strâns de peste braţe
Să nu le pot mişca,
Şi nu-mi lăsa răsuflet,
Aşa mă săruta.
Te zbaţi, dar tu eşti slabă,
Şi puntea toată sloi;
Cădeam, fereste Doamne,
Sub gheaţă amândoi!

Rada

Are Dochia mult cât are,
Nu e mult o fată mare?
Că-ntre domni, dar orişiunde,
Dacă-ți ştie ea răspunde
Grai ales şi lin ca apa,
Apoi las că Rada ştie
Şi-n ce fel să poarte sapa.
A fost şi ea-n şcoli o toamnă,

Dar găseşti ca ea vro doamnă?
Cu cosiță gălbioară,
Ea e naltă şi uşoară
S-o vezi numai şi să tremuri!
Şi de-abia pe la Sân-Petru
Umple optsprezece vremuri.
Sunt şi-n sat destule fete,
Cari de n-au cu ce să-mbete
Ochii omului, au pieptul ele
Alb de taleri şi mărgele.
Rada, când o vezi, te fură
Cu necontenitul zâmbet
Şi cu-a vorbelor căldură.
Harnică, din zorii zilei
Nu stau mâinile copilei
Fără lucru, tot să prindă,
Casa lor toată-i oglindă.
La izvor vezi pe Rodica

Până-n zori, când pe sub streşini
Încă doarme rândunica.

Pe izlaz nu-i multă hrana,
Dar vezi albă ce-i Joiana!
Şi-n amurg copila-n tindă
Foc în vatră vrea s-aprindă,
Dar mu-mu, Joiana muge
Radă, fă, s-alergi degrabă,
Că-n şopron viţelul suge.

Doar e tare! Haid mai iute!
Şi din drum, ca să-i ajute,
Vin flăcăii totdeauna.

Nu-l înjugi aşa cu buna
Pe viţel, şi Rada-i slabă,
Ştiu flăcăii! Şi-şi fac seara
Pe-aici vecinic ceva treabă.

Vaca-i tot ce-au ei, ea biata!
Toarce-n sat cu ziua fata,
Dar e veselă din fire;
De noroc şi-ndestulire
Inima-i în veci e plină:
Când e fericită, spune-mi,
Mai mult ce-are o regină?

Rada-i nălucire vie,
Când aleargă pe câmpie
Şi-i bat vânturi în cosiţă,

Ori când seara stă-n portiță,
Şi-o întrebi: Ce-aştepți, iubită?
Şi pe dup-un stâlp s-ascunde,
Galbenă şi zăpăcită.

Dar la holdă! Arde soare,
Fetele secerătoare
Râd şi cântă, snopi fag grâul,
Murmură-ntre sălcii râul:
Fug la râu vro patru fete,
E şi Rada? Fug flăcăii
Şi ei, toți, şi nu le-e sete.

Şi-n genunchi atunci pe țărmuri
Ea din pumni cât două sfărmuri
Bea, iar Nicu: Dă-mi şi mie!

Taci! şi bea din pălărie!
Cere el, cer mulți să-i deie:
Rada râde, le dă apă,
Toți din pumnii ei să beie.

Zece stropi nu pot să-ncapă:
Prea e mic păhar de apă!
Şi-atunci ea, când el glumeşte,
Joacă pumnii şi-l stropeşte
Pe obraz, dar drăgălaşă
Tot ea-l zvântă, -n loc de cârpă
Mâneca de la cămaşă.

Şi cum ştie ea s-aleagă
Ce-i frumos! Atât de dragă
O dă portul îmbrăcându-l!
Când o vezi, te-mbată gândul
Că, iubind-o trei dumineci,
S-ar mira de tine-altarul
Ce păcat ai să cumineci!

Iat-o veselă şi-aprinsă;
Joacă hora! Cum e-ncinsă,
Cum îşi poartă-a ei făptură,
Toată-i ca-n zugrăvitură
Mamele, privind-o-n horă,
Să cotesc: Olio, tu leică,
Ce mai drac frumos de noră!

De-o-ntâlnesc în drum bătrânii,
Ei fac pod cu palma mâinii
Peste ochii slabi, s-o vadă:
Draga moşului, tu Radă!
Şi uimiți de fata Dochii
O dezmiardă şi, când pleacă,
Umezi au de lacrămi ochii.

Dar de-i Rada cât de blândă,
Ea de mic-a fost osândă
Pentru sat. Şi nu-i mirare,
Ei flăcăi, ea fată mare:
Pentru-un râs al ei se ceartă,
Şi din joc se prind feciorii
La trânteli, cât Doamne iartă!

Da! Şi Rada-i mare hoaţă,
Poate satul tot să-l scoaţă
Din sărit, ea ştie bine!
Dar se teme de-oarecine.
Mă-sa e? Ferească Domnul!
Alt temut: ca să nu-şi piardă
Pe acel ce-i pierde somnul.

Unde mergi? Mă duc la moară!
Viu şi eu! Şi din uscioară
Vladu iese-n cap de stradă.
Nu m-ajungi! Te-ajung eu, Radă!
Dar fugind i se desprinde
Şorţul alb din brâu, iar Vladu
Nu-i dă şorţul, ci i-l vinde.

Ieri mi te-am făcut scăpată;
Azi nu-mi scapi nesărutată!
Cum nu scapi din mână fumul
Nu-mi eşti drag, de ce-mi ţii drumul?
Ea nu-şi crede-a ei cuvinte;
De le-ar crede Vladu însă,
Rada şi-ar ieşi din minte.

Şi cum vrea şi nu vrea fata,
Dragul ia, dragul dă plata.
Un sărut păcat să fie?
Numai popa să nu-l ştie,
Că te sperie cu iadul
M-ar putea speria pe mine
Popii toţi, de-aş fi eu Vladul!

Trei, Doamne, şi toți trei

Avea şi dânsul trei feciori,
Şi i-au plecat toți trei deodată
La tabără, sărmanul tată!
Ce griji pe dânsul, ce fiori,
Când se gândea că-i greu războiul,
N-ai timp să simți că mori.

Şi luni trecut-au după luni
Şi-a fost de veste lumea plină,
Că steagul turcului se-nchină;
Şi mândrii codrului păuni,
Românii-au isprăvit războiul,
Că s-au bătut nebuni.

Scria-n gazetă că s-a dat
Poruncă să se-ntoarcă-n țară
Toți cei plecați de astă-vară
Şi rând pe rând veneau în sat
Şi ieri şi astăzi câte unul
Din cei care-au plecat.

Şi-ai lui întârziau! Plângând
De drag că are să-i revadă,
Sta ziua-n prag, ieşea pe stradă
Cu ochii zarea măsurând,
Şi nu veneau! Şi dintr-o vreme
Gemea, bătut d-un gând.

Nădejdea caldă-n el slăbea,
Pe cât creştea de rece gândul.
El a-ntrebat pe toți d-a rândul,
Dar nimeni ştire nu-i ştia.
El pleacă-n urmă la cazarmă
Să afle ce dorea.

Căprarul vechi îi iese-n prag.
Ce-mi face Radu? el întreabă,
De Radu-i este mai cu grabă,
Că Radu-i este cel mai drag.
E mort! El a căzut la Plevna
În cel dintâi şirag!

O, bietul om! De mult simțea
Că Radu-i dus de pe-astă lume,
Dar astăzi, când ştia anume,
El sta năuc şi nu credea.
Să-i moară Radu! Acest lucru
El nu-l înțelegea.

Blăstem pe tine, braț duşman!
Dar George-al nostru cum o duce?
Sub glie, taică, şi sub cruce,

Lovit în piept d-un iatagan!
Dar bietul Mircea? Mort şi Mircea
Prin văi pe la Smârdan.

El n-a mai zis niciun cuvânt;
Cu fruntea-n piept, ca o statuie,
Ca un Cristos bătut în cuie,
Ţinea privirile-n pământ,
Părea că vede dinainte-i
Trei morţi într-un mormânt.

Cu pasul slab, cu ochii beţi
El a plecat, gemând p-afară,
Şi-mpleticindu-se pe scară,
Chema pe nume pe băieţi,
Şi se proptea de slab, sărmanul,
Cu mâna de pereţi.

Nu se simţea de-i mort ori treaz,
N-avea puteri să se simţească;
El trebuia să s-odihnească
Pe-o piatră-n drum sub un zăplaz
S-a pus, înmormântând în palme-i
Slăbitul său obraz.

Şi-a stat aşa, pierdut şi dus.
Era-n amiazi şi-n miez de vară
Şi soarele-a scăzut spre seară,
Şi-n urmă soarele-a apus,
Iar bietul om sta tot acolo
Ca mort, precum s-a pus.

Treceau bărbați, treceau femei,
Şi uruiau trăsuri pe stradă,
Soldați treceau făcând paradă,
Şi-atunci, deştept, privi la ei
Şi-şi duse pumnii strâns pe tâmple:
Trei, Doamne, şi toți trei!

La oglindă

Azi am să-ncrestez în grindă
Jos din cui acum, oglindă!
Mama-i dusă-n sat! Cu dorul
Azi e singur puişorul,
Şi-am închis uşa la tindă
Cu zăvorul.
Iată-mă! Tot eu cea veche!
Ochii? hai, ce mai pereche!
Şi ce cap frumos răsare!
Nu-i al meu? Al meu e oare?
Dar al cui! Şi la ureche
Uite-o floare.
Asta-s eu! Şi sunt voinică!
Cine-a zis că eu sunt mică?
Uite, zău, acum iau seama

Că-mi stă bine-n cap năframa
Şi ce fată frumuşică
Are mama!
Mă gândeam eu că-s frumoasă!
Dar cum nu! Şi mama-mi coasă
Şorț cu flori, minune mare
Nu-s eu fată ca oricare:
Mama poate fi făloasă
Că mă are.
Ştii ce-a zis şi ieri la vie?
A zis: Ce-mi tot spun ei mie!
Am şi eu numai o fată,
Şi n-o dau să fie dată;
Cui o dau voiesc să-mi fie
Om odată.
Mai ştiu eu! Şi-aşa se poate!
Multe ştiu, dar nu ştiu toate.
Mama-mi dă învățătură
Cum se țese-o pânzătură,
Nu cum stau cei dragi de vorbă
Gură-n gură.
N-am să țes doar viața-ntreagă!
Las să văd şi cum să leagă
Dragostea dar ştiu eu bine!
Din frumos ce-l placi ea vine
Hai, mă prind feciorii dragă
Şi pe mine!
Că-s subțire! Să mă frângă
Cine-i om, cu mâna stângă!
Dar aşa te place dorul:
Subțirea, cu binişorul
Când te strânge el, să-ți strângă

Tot trupşorul.
Braţul drept dacă-l întinde
Roată peste brâu te prinde
Şi te-ntreabă: Dragă, strângu-l?
Şi tu-l cerţi, dar el, nătângul,
Ca răspuns te mai cuprinde
Şi cu stângul.
Iar de-ţi cere şi-o guriţă
Doamne! Cine-i la portiţă?
Om să fie? Nu e cine!
Hai, e vântul! Uite-mi vine
Să văd oare cu cosiţă
Sta-mi-ar bine?
O, că-mi stă mie-n tot felul!
Să mă port cu-ncetinelul:
Uite salbă, brâu, şi toate!
Şi cosiţe cumpărate,
Stai, să-nchei şi testemelul
Pe la spate.
Uite ce bujor de fată
Stai să te sărut o dată!
Tu mă poţi, oglindă, spune!
Ei, tu doară nu te-i pune
Să mă spui! Tu ai, surată,
Gânduri bune.
De-ar şti mama! Vai, să ştie
Ce-i fac azi, mi-ar da ea mie!
D-apoi! N-am să fiu tot fată,
Voi fi şi nevast-odată:
Las să văd cât e de bine
Măritată.
Că mi-a spus bunica mie

Că nevasta una ştie
Mai mult decât fata, juna,
Ei, dar ce? Nu mi-a spus buna
Şi mă mir eu ce-o să fie
Asta una!
Brâu-i pus! Acum, din ladă
Mai ieu şorțu! O să-mi şadă
Fată cum îmi stă nevastă...
Aolio! Mama-n ogradă!
Era gata să mă vadă
Pe fereastă.
Ce să fac? Unde-mi stă capul?
Grabnic, hai să-nchid dulapul
Să mă port să nu mă prindă.
Salbă jos! Şi-n cui oglindă!
Ce-am uitat? Închisă uşa
De la tindă.
Intră-n casă? O, ba bine,
Şi-a găsit nişte vecine,
Stă la sfat... toată-s văpaie!
Junghiul peste piept mă taie;
Doamne, de-ar fi dat de mine,
Ce bătaie!

Calul dracului

Iarăşi ea!
Îi văd ochii şi gurița –
A deschis încet portița
Şi ivită stă de-abia,
Zăpăcind cărarea mea.
Nu ştiu ce-o fi vrând portița,
Ei, dar fata ştiu ce vrea!
Dinspre drum
Stă deschisă larg fereasta,
Şi-n ea baba! Ce-i şi asta?
N-adormi, babo, nicidecum?
Parcă-mi vine-acum-acum
Să mă duc să sparg fereasta
Şi pe babă s-o sugrum!

Eu mă fac,
Că pornesc în jos pe stradă,
Să-nşel baba, să mă creadă;
Plec şi fluier, stau şi tac –
Dar de unde! Baba-i drac!
Şi chiar dracul-gol să creadă
Unui biet de om sărac?

Sat pustiu!
Pentr-o babă-ncârligată
Pierzi o zi şi scapi o fată!
Baba-i o momâie-n grâu – Las' că-i puiu eu mâna-n brâu
Când o prind pe punte-odată
O iau sus şi-o dau în râu!

Nuşa

— „Nuşa, dormi? N-auzi cum bat?
Vino şi-mi deschide uşa!”
— „Cine eşti?”, întreabă Nuşa.
— „Vladu sunt, al tău bărbat.”
— „Nu eşti Vladu. Ştiu eu bine.
Vladu până-n zori nu vine!”

— „Nu sunt Vladu? Nuşa, taci!
Nu-mi cunoşti tu vorba, dragă?”
— „Vorba-i a lui Vladu-ntreagă.
Ei, dar poți să ți-o prefaci.
Tu mă crezi că sunt ca toate;
Să mă-nşeli! Dar nu să poate!”

— „Vrei să-ți jur că nu mințesc?
Uite, nu-mi ajute Sfântul!”
— „Ce-mi ajută jurământul?
Juri şi furi, şi eu plătesc.
Spune-mi semne, să ştiu bine,
Vladu eşti ori altul cine!”

— „Nuşa, fă! Ce semn voieşti?
Colo-n colț pe-o masă frântă
Ai în chip pe Maica sfântă.”
— „Am! Dar Vladu tot nu eşti!

Toți cari la noi în casă
Ştiu pe Maica de pe masă!”

— „În dulap ai, draga mea,
Zece ruble-ntr-o cutie.”
— „Am! Dar şi cumătra ştie;
Şi tu ştii, că-ți spuse ea!
Nu eşti Vladu: mergi în pace,
Eşti şiret, nu te preface!”

— „Nu vii. Nuşa? Tot nu vii?
Ai un semn sub țâța dreaptă.”
— „Vladule, tu eşti! Aşteaptă!
Asta numai tu o ştii!”
Ea acum deschide uşa –
Câte-or fi râzând de Nuşa!

De pe deal

E capul ei, şi pieptul ei—
O văd acum întreagă,
O strig pe nume şi-i vorbesc,
Dar ea să mă-nțeleagă?

Cu pieptul plin şi des bătând,
Cu faţa-mbujorată,
A răsărit dintr-un tufiş
Şi râde-acum mirată.

— „Tu eşti pe-aici? Eu te-am crezut
Cu oile prin vale!
De-aş fi ştiut că eşti în deal,
Mergeam pe altă cale!”

Subţire-n trup şi blândă-n grai,
Şi-n port aşa isteaţă,
Pe urma ei în fapt de-amurg
Dau zori de dimineaţă.

De-aş fi ştiut că n-a venit
Anume pentru mine,
Eu n-aş mai fi vorbit cu ea!
Dar ştiu şi-aceasta bine,

Că m-a căutat de mult prin văi
Pierdută-aşa cu gândul;
Şi dacă nu m-ar fi găsit,
Umblat-ar fi de-a rândul

Întreaga zi din deal în deal
Ca cerbul după apă—
Cu greu te scapi de-un lucru drag,
Şi prost e cine-l scapă!

El-Zorab

La paşa vine un arab,
Cu ochii stinşi, cu graiul slab.
Sunt, paşă, neam de beduin,
Şi de la Bab-el-Mandeb vin
Să vând pe El-Zorab.
Arabii toți răsar din cort,
Să-mi vadă roibul, când îl port
Şi-l joc în frâu şi-l las în trap!
Mi-e drag ca ochii mei din cap
Şi nu l-aş da nici mort.

Dar trei copii de foame-mi mor!
Uscat e cerul gurii lor;
Şi de amar îndelungat,
Nevestei mele i-a secat
Al laptelui izvor!

Ai mei pierduți sunt, paşă, toți:
O, mântuie-i, de vrei, că poți!
Dă-mi bani pe cal! Că sunt sărac!
Dă-mi bani! Dacă-l găseşti pe plac,
Dă-mi numai cât socoți!

El poartă calul, dând ocol,
În trap grăbit, în pas domol,
Şi ochii paşei mari s-aprind;

Cărunta-i barbă netezind
Stă mut, de suflet gol.

O mie de țechini primeşti?
O, paşă, cât de darnic eşti!
Mai mult decât în visul meu!
Să-ți răsplătească Dumnezeu,
Aşa cum îmi plăteşti!

Arabul ia, cu ochii plini
De zâmbet, mia de țechini
De-acum, de-acum ei sunt scăpați,
De-acum vor fi şi ei bogați,
N-or cere la străini!

Nu vor trăi sub cort în fum,
Nu-i vor cerşi copiii-n drum,
Nevasta lui se va-ntrema;
Şi vor avea şi ei ce da
Săracilor de-acum!

El strânge banii mai cu foc,
Şi pleacă, beat de mult noroc,
Şi-aleargă dus d-un singur gând,
Deodată însă, tremurând,
Se-ntoarce, stă pe loc.

Se uită lung la bani, şi pal
Se clatină, ca dus de-un val,
Apoi la cal priveşte drept;

Cu paşii rari, cu fruntea-n piept,
S-apropie de cal.

Cuprinde gâtul lui plângând
Şi-n aspra-i coamă îngropând
Obrajii palizi: Pui de leu,
Suspină trist. Odorul meu,
Tu ştii că eu te vând!

Copiii mei nu s-or juca
Mai mult cu frunze-n coama ta,
Nu te-or petrece la izvor:
De-acum smochini, din mâna lor,
Ei n-or avea cui da!
Ei nu vor mai ieşi cu drag
Să-ntindă mâinile din prag,
Să-i iau cu mine-n şea pe rând!
Ei nu vor mai ieşi râzând
În calea mea şirag!

Copiii mei cum să-i îmbun
Nevestei mele ce să-i spun,
Când va-ntreba de El-Zorab
Va râde-ntregul neam arab
De bietul Ben-Ardun!

Raira, tu, nevasta mea,
Pe El-Zorab nu-l vei vedea
De-acum, urmându-te la pas,
Nici în genunchi la al tău glas
El nu va mai cădea!

Pe-Ardun al tău, pe Ben-Ardun,
N-ai să-l mai vezi în zbor nebun
Pe urma unui şoim uşor
Ca să-ți împuşte şoimu-n zbor;
Nu-i vei pofti: Drum bun!

Nu vei zâmbi, cum saltă-n vânt
Ardun al tău în alb vestmânt;
Şi ca să simți sosirea lui
Mai mult de-acum tu n-o să pui
Urechea la pământ!

O, calul meu! Tu, fala mea,
De-acum eu nu te voi vedea
Cum ții tu nările-n pământ
Şi coada ta fuior în vânt,
În zbor de rândunea!

Cum mesteci spuma albă-n frâu,
Cum joci al coamei galben râu.
Cum iei pământul în galop
Şi cum te-aşterni ca un potop
De trăsnete-n pustiu!

Ştia pustiul de noi doi
Şi zarea se-ngrozea de noi
Şi tu de-acum al cui vei fi?
Şi cine te va mai scuti
De vânturi şi de ploi?

Nu vor grăi cu tine blând,
Te-or înjura cu toți pe rând
Şi te vor bate, -odorul meu,
Şi te-or purta şi mult, şi greu;
Lăsa-te-vor flămând!

Şi te vor duce la război,
Să mori tu, cel crescut de noi!...
Ia-ți banii, paşă! Sunt sărac,
Dar fără cal eu ce să fac:
Dă-mi calul înapoi!

Se-ncruntă paşa: Eşti nebun?
Voieşti pe ianiceri să-i pun
Să te dea câinilor? Aşa!
E calul meu, şi n-aştepta
De două ori să-ți spun!
Al tău? Acel care-l crescu
Iubindu-l, cine-i: eu ori tu?
De dreapta cui ascultă el,
Din leu turbat făcându-l miel?
Al tău? O, paşă, nu!

Al meu e! Pentru calul meu
Mă prind de piept cu Dumnezeu
Ai inimă! Tu poți să ai
Mai vrednici şi mai mândri cai,
Dar eu, stăpâne, eu?

Întreagă mila ta o cer!
Alah e drept şi-Alah din cer

Va judeca ce-i între noi,
Că mă răpeşti şi mă despoi,
M-arunci pe drum să pier.

Şi lumea te va blestema,
Că-i blestem făptuirea ta!
Voi merge, paşă, să cerşesc,
Dar mila voastră n-o primesc
Ce bine-mi poți tu da?

Dă paşa semn. Să-l dezbrăcați
Şi binele în vergi i-l dați!
Sar eunucii, vin, îl prind
Se-ntoarce-arabul răsărind
Cu ochii înghețați...

El scoate grabnic un pumnal,
Şi-un val de sânge, roşu val
De sânge cald a izvorât
Din nobil-încomatul gât,
Şi cade mortul cal.

Stă paşa beat, cu ochi topiți,
Se trag spahiii-ncremeniți.
Şi-arabul, în genunchi plecat,
Sărută sângele-nchegat
Pe ochii-nțepeniți.

Să-ntoarce-apoi cu ochi păgâni
Şi-aruncă fierul crunt din mâini:
Te-or răzbuna copiii mei!

Şi-acum mă taie, dacă vrei,
Şi-aruncă-mă la câini!

Toți sfinții

(după o tradițiune)

La Neamțu-n sfânta mănăstire
Stau rând toți frații în Christos;
Au gândul drept şi cuvios şi cântă versuri din Psaltire.
E praznic astăzi, sunt „Toți sfinții”,
Şi din bătrâni e obicei
În cinstea sfinților să bei –
Iar legea n-o ştirbesc părinții.

Al legii trup în două-l frânge
Paisie, starețul, apoi
Desfundă dintr-un vechi butoi
Al legii celei nouă sânge.
Diaconul citeşte-n carte,
Iar frații beau şi cinste fac
În sănătatea cea de veac
A fiecărui sfânt în parte.

— „Să-l aibă Domnu-n sfânta-i pază
Pe Sit” – şi gâl-gâl-gâl! – „Pe-Adam”
Şi iarăşi gâl! Şi sfinţi de hram
Şi mucenici şi câţi urmează!
Şi pentru cel născut în staul,
Pentru Christos închină ei,
Şi pentru fiul Timotei,
Şi pentru Luca, Petru, Paul.

Şi pentru alte fete sfinte
Din Capadokia şi-Anadol –
Şi cât ce-aveau păharul gol
Le mai venea un sfânt în minte.
Ca să nu facă supărare,
Ei beau de suflet, beau cuminţi:
Niciun păhar pentru doi sfinţi,
Nici pentr-un sfânt două pahare.

Sfârşind toţi sfinţii de pe lume,
Aduc pomelnicul grecesc;
Vrun nume sfânt de-aici citesc
Şi beau şi mai citesc un nume.
Scad sfinţii-ncet, şi vinul scade!
Dar vin mai e, sfinţii nu mai sunt!
Să nu poţi bea, căci n-ai un sfânt,
Şi-n gol să bei nu se prea cade!

În timp ce capul şi-l frământă,
Paisie gerne scurt şi-apoi
El cade mort lângă butoi –
Toi fraţii sar şi se-nspăimântă.

— „Stați, fraților! ia Chir cuvântul,
Cătăm un sfânt şi sfântu-i el!
Bem cel din urmă păhărel
În cinstea lui Paisie sfântul!”

Supțirica din vecini

Ea mergea căpşuni s-adune,
Fragi s-adune
Eu şedeam pe prag la noi.
Ea, ca şarpele prin foi,
Vine-ncet, pe ochi îmi pune
Mânile ei mici şi moi,
În ureche-o vorbă-mi spune,
Râde lung şi fuge-apoi.

Pieptul plin cu mâna-l ține,
Strâns îl ține,
Că-i piept tânăr şi mereu
Ar sălta, şi-n salt e greu.
Stă pe loc şi-i pare bine,
Bate-n palme: Te ştiu eu:
Nu mai viu! De viu la tine,
Mă săruți şi nu mai vreu!

Eu o chem şi-i spui de toate,
Multe toate,
Multe bune şi-n zadar,
Nu-mi faci capul călindar!
Nu te cred şi nu să poate!
Eu mă-ntorc: Ei du-te dar!
Capul mi-l proptesc pe coate,
Stau pe prag, pe gânduri iar.

Stând aşa, un braţ ridică,
Blând ridică,
Părul meu, pe frunte dat.
Când mă-nalţ rămân mirat.
Te-ai întors? Şi, supţirică,
Ea pe piept mi s-a lăsat
Şi zâmbea c-un fel de frică:
Răule, te-ai supărat?

Numai una!

Pe umeri pletele-i curg râu
Mlădie, ca un spic de grâu,
Cu şorţul negru prins în brâu,
O pierd din ochi de dragă.

Şi când o văd, îngălbenesc;
Şi când n-o văd, mă-mbolnăvesc,
Iar când merg alții de-o pețesc,
Vin popi de mă dezleagă.
La vorbă-n drum, trei ceasuri trec
Ea pleacă, eu mă fac că plec,
Dar stau acolo şi-o petrec
Cu ochii cât e zarea.
Aşa cum e săracă ea,
Aş vrea s-o ştiu nevasta mea,
Dar oameni răi din lume rea
Îmi tot închid cărarea.

Şi câte vorbe-mi aud eu!
Toți frații mă vorbesc de rău,
Şi tata-i supărat mereu,
Iar mama, la icoane,
Mătănii bate, ține post;
Mă blestemă: De n-ai fi fost!
Eşti un netot! Ți-e capul prost
Şi-ți faci de cap, Ioane!

Îmi fac de cap? Dar las să-mi fac!
Cu traiul eu am să mă-mpac
Şi eu am să trăiesc sărac,
Muncind bătut de rele!
La frați eu nu cer ajutor,
Că n-am ajuns la mila lor
Şi fac ce vreau! Şi n-am să mor
De grija sorții mele!

Mă-ngroapă fraţii mei de viu!
Legat de dânsa, eu să ştiu
Că am urâtei drag să-i fiu?
Să pot ce nu se poate?
Dar cu pământul ce să faci?
Şi ce folos de boi şi vaci?
Nevasta dacă nu ţi-o placi,
Le dai în trăsnet toate!

Ori este om, de sila cui
Să-mi placă tot ce-i place lui!
Aşa om nici vlădica nu-i
Şi nu-i nici împăratul!
Să-mi cânte lumea câte vrea,
Mi-e dragă una şi-i a mea:
Decât să mă dezbar de ea,
Mai bine-aprind tot satul!

Regina ostrogoților

Jalnic vâjie prin noapte glasul codrilor de brad,
Ploaia cade-n repezi picuri, repezi fulgerele cad.

În castelul de pe stâncă, la fereastra solitară,
Stă pe gânduri o femeie şi priveşte-n noapte-afară.

Al ei suflet e furtună, noapte e gândirea ei—
Astăzi ea e pusă-n rândul celor mai de jos femei!

E regina ostrogotă! Dar în turn aici e roabă;
Lacrimile-n ochii palizi îi sunt singura podoabă.

În tăcerea din odaie-i intră cruntul Teodat,
Ea se-ntoarce tristă, blândă: – „Tu-mi eşti rege şi bărbat.

M-ai privit întotdeauna ca pe-o piedică din cale,
Pentru ce-mi ascunzi de-a pururi taina gândurilor tale?

M-ai închis aici în lanțuri; am răbdat în chip păgân,
Şi mi-am zis: El are dreptul! Mi-e bărbat şi mi-e stăpân.

Mi-ai ucis pe-ntâiul sfetnic şi râdeai că lumea plânge
Când de barba lui căruntă spada ți-o ştergeai de sânge.

Şi-am tăcut, zicându-mi iarăşi: El a fost supusul tău,
De-a făcut vrun rău, tu, rege, trebuie să curmi ce-i rău.

Mi-ai luat apoi copilul să-l ucizi! şi-am zis: e bine!
Tu-i eşti tată şi ai dreptul peste fiul meu ca mine.

Dar el nu era al nostru, el era al țării-ntregi,
N-ai ucis în el un rege, ai ucis un şir de regi.

Vii, acum trimis de alții, vii să scapi şi de regina,
Teodat, îți temi domnia! O s-o pierzi, a cui e vina?

Am putut să fac revoltă, ori pe-ascuns să te omor,
N-am făcut-o, că mi-e milă! Nu de tine, de popor!

Tu erai un om de luptă, fără rang şi fără nume,
Eu ți-am dat coroana țării, să te fac stăpân pe-o lume.

Şi-acum asta-i răsplătirea ce mi-o dai?... E tot atât!
Dacă moartea mea ți-ajută, vino, strânge-mă de gât.

Pe femeia pusă-n lanțuri n-o ucizi, că-i mişelie!
Pe regina ai tot dreptul s-o ucizi, că-ți e soție!”

Nobilă, cu ochi de flăcări, ea priveşte-n față-i drept,
Şi, zicând, desface haina de pe tânărul ei piept.

Iar mişelul stă, se uită, dă apoi, şi grabnic unda
Sângelui țâşni din rană; şi-a căzut Amalasunda.

Şi plecat peste cadavru, el cu ochi de idiot
A-nvârtit pumnalu-n carne să se scurgă viul tot.

A deschis apoi fereastra, şi pe colțuroasa stâncă
Hohotind a-mpins cadavrul în prăpastia adâncă.

Surd vuia prin codri vântul, brazii se-ndoiau de vânt,
Urletul suna sinistru ca un urlet de mormânt.

Parcă negrele blesteme şi le-amestecau haotic
Mii de glasuri, ţara toată, tot poporul ostrogotic.

Teodat, tu râzi! Dar moarta cea lipsită de sicriu
Îşi va răscula poporul, să te sfâşie de viu!

Brâul Cosânzenii

Avea Ileana ochi de soare
Şi galben păr, un lan de grâu;
Vestmânt avea ţesut în floare
Şi-un brâu purta pe-ncingătoare,
Cum n-a mai fost pe lume brâu.

Era de aur pe tot locul,
Un fulger pe-al ei trup încins.
El noaptea da lumini ca focul,
Şi-n brâu sta fetei prins norocul
Precum e-n talismane prins.

Vrăjit era că, de-l va pierde,
Norocul ei să piară-n veci,
Nici flori mai mult să n-o dezmierde,
Să n-afle umbră-n codrul verde

Şi verile să-i fie reci.
Dar Sfântul Soare ziua-ntreagă
Pândeşte brâul l-ar fura.
Că lui de mult i-e fata dragă,
Iar fata nu vrea să-nțeleagă,
Şi el acum şi-ar răzbuna!

Ea trece-n dulce nepăsare
Prin lunci cu flori şi doarme-n văi,
Iar păzitor pe vânt îl are
Întreaga viață vis îi pare
Şi joc îşi bate de flăcăi.

Dar Făt-Frumos zâmbind s-arată,
Şi-n drumul lui umblând de-atunci
Simțea de-ajuns frumoasa fată
Că viața noastră nu ni-e dată
De dragul unor flori din lunci.

Din ochi albaştri de cicoare
Pe sânu-i alb de ghiocel
Curg lacrimi calde-acum! O doare,
Ei inima de drag îi moare,
Iar Făt-Frumos, vai, cum e el!

Atâta dragoste nebună!
Eu nu o simt, tu n-o-nțelegi
Visarea ta la ce ți-e bună?
Vrei s-o visăm noi împreună?
Atunci tu brâul să-l dezlegi!

Ea tremură zâmbind şi geme:
Norocul meu întreg îl vrei!
Ea numai pentru brâu se teme,
Că vor afla duşmanii vreme
Să-i fure-ntr-asta brâul ei.

De ce te temi? Ne vom ascunde
În noaptea codrului umbros
Sub brazii fără grai, pe unde
Nici ochi de om nu pot pătrunde,
Nici flori cu tăinuit miros.

El zice-aşa, să zică iară,
Să-i facă gândul ei uşor,
Iar gându-i se topea de pară
Şi-n codru des, în zi de vară,
S-ascunde fată şi fecior.

Au fost ascunşi încât nici floare,
Nici ochi de om nu i-au zărit.
Dar printre crengi adormitoare
Din cer un singur ochi de soare
Căzu pe brâu şi l-a răpit.

Atunci Ileana şi simţeşte
Că-i arde plânsul în priviri;
Ea după brâu în jur priveşte
Ş-aprinsa-i faţă-ngălbeneşte
Că nu e brâul nicăiri.

Şi cum ea varsă desperată
Un plâns amar, un cald şiroi,
Curgea din cer ploaie curată,
Iar dintre ploi lucind s-arată
Frumosul brâu stropit de ploi.
Şi-n ceruri călătorul Soare
Râdea cu hohot repetat
Şi prin văzduhuri plutitoare
Izbea săgeți răzbunătoare
De-a lungul brâului furat.

Vai, brâul meu! gemea copila.
Atât de mult eu l-am temut,
Dar Făt-Frumos descinsu-mi-l-a!
Şi-apoi plângea, mai mare mila,
Şi-n nopți apoi ea s-a pierdut.

De-atunci totuna este firea,
Dar multe nu-s din câte-au fost
Azi nu-i Ileana nicăirea,
De-abia trăieşte-n pomenirea
Poveştilor cu dulce rost.

Iar Soarele-n văzduhuri pline
De zâmbetu-i cel cald de foc,
Ileano, a uitat de tine!
Dar brâul când în minte-i vine
Îşi bate şi-azi de tine joc.

Dac-ai murit, frumoasă fată,
Furatul brâu e viu mereu:

Când plouă, vara, câteodată
Un brâu de foc pe cer s-arată,
Iar noi îi zicem curcubeu.

Duşmancele

Las ochii, mamă, las să plângă!
Tu-n leagăn tot cu mâna stângă
Mi-ai dat să sug de-aceea sunt
Nătângă!
Dar n-am pus doară jurământ,
Să merg neplânsă în mormânt!

Nu plâng că mi-e de Leana teamă;
De ciudă plâng eu numai, mamă.
Cuvintele ei nu le ieu
În samă,
Dar mi-e ruşine şi mi-e greu,
Că scoală satu-n capul meu.

Ea duce sfat din casă-n casă
Că n-am broboade de mătasă,
N-am şorţ cu flori şi dacă n-am
Ce-i pasă?

N-am mers să-i cer, aveam-n-aveam;
Şi n-o să-mi meargă neam de neam.

Stă-n drum de vorbă cu vecine
Şi bate-n pumni: Să mor îmi vine,
Auzi tu! Să se prindă ea
Cu mine!
Ştii, ieri, la moară, ce spunea?
Că-s proastă foc şi gură rea!

Şi-auzi! îi umblă-n cap, tu, soră,
S-ajungă ea Lucsandrei noră!
O, meargă-i numele! N-o vezi
La horă?
Ce şorț! Nu-ți vine nici să crezi;
Fă cruce, fa, să nu-l visezi.

Nu l-aş purta nici de poruncă!
Ce poartă ea, alt om aruncă.
C-un rând de haine-o văd mergând
La muncă,
La joc şi hori acelaşi rând,
Îl poartă-ntruna, şi de când!

Lucsandra-i doară preuteasă,
Ea-şi cată noră mai aleasă,
S-o ducă-n bunuri şi-n duium
Acasă.
Ea n-a ajuns, oricum şi cum,
Să-şi strângă nora de pe drum.

Să-şi ieie noră pe-o satană?
Că e săracă şi golană;
De ce nu vine ca să-i dau
Pomană?
Nu-i casa lor în care stau
Şi-n casă nici cenuşă n-au!

Auzi tu, mamă, câte-mi spune?
Şi-aleargă-n sat să mai adune
Şi câte porecliri pe-ascuns
Îmi pune.
De-aş sta să-i dau şi eu răspuns,
La câte legi am fi ajuns!

Ea-mi sare-n drum, că doară-doară
M-apuc să-i spui o vorbă-n poară;
Şi dacă tac, îi vin călduri
Să moară.
Să vezi tu, mamă, -njurături!
Că ea cu mă-sa-s zece guri.

Cu gura, mă-sa bate-o gloată,
Şi-i de otravă Leana toată
Mi-ar pune capul sub picior,
Să poată.
Dar lor pe plac eu n-am să mor,
Că n-am ajuns la mila lor.

De foame nu dau popii ortul!
Eu iarna singură-mi ţes tortul
Şi umblu şi eu cum socot

Că-i portul.
De n-am mătăsuri, am ce pot,
Nici bun prea-prea, nici rău de tot.

Mă prind cu ea? Cel sfânt s-o bată!
Dar cum mă prind? Ea e bogată,
Ce haine mi-am făcut ca ea
Vrodată?
La joc mă poți oricând vedea
Cu fetele de sama mea!

Ori am vorbit cu dânsa glume?
O fac de râs şi-i scot eu nume?
Ori ies, gătită-n ciuda ei,
În lume?
Îi ştiu eu focul ochii mei!
Lisandru e, că alta ce-i?

Dar ce? Îl țiu legat de mine?
Îl trag de mânecă? Ba bine!
El vine-aşa, de dragul lui,
Când vine.
Eu nu pot uşa să i-o-ncui,
De stă prea mult, eu cum să-i spui?

Sunt eu la urmă vinovată,
Că Leana umblă ca turbată
Să-l vadă-n casa lor intrând
O dată?
Şi dacă lui nu-i dă prin gând,
Ea blastemă de nu-şi dă rând!

Dar poate da ea bobi cu sita!
O fierbe ciuda pe urâta,
Că-s mai frumoasă decât ea,
Şi-atâta!
Să aibă Leana-n frunte stea,
Nu-i partea ei ce-i partea mea.

Că boii-s buni, bine-i bogată;
Dar dacă pui flăcăi odată
S-aleagă dânşii cum socot
O fată:
Bogata-şi pupă boii-n bot,
Îmbătrânind cu boi cu tot!

Costea

Vine Costea din război,
Şi cu el vin alţii doi.

Faţa arsă, trupul supt,
Straiul colbuit şi rupt.

Dar de multă voie bună
Sună codrii şi răsună.

Cel mai tânăr-nchiotea:
— „Alelei, puicuța mea!

De m-aş mai vedea acasă,
Mire eu şi tu mireasă!”

Cel mai vârstnic dintre ei:
— „Dragi bujori, copiii mei!

Ştiu că-mi ies mereu în drum,
Doar mă văd acum-acum!”

Doi cântau, cel mal vuia;
Costea, el tăcea, tăcea.

— „Alelei, tu Costeo, frate,
Spune-ne, ce gând te bate?”

— „Măi fărtați, nu-mi aflu rost;
Vesel eu ca voi am fost.

Mă gândeam la maica, biata,
Eu în foc, sub cruce tata –

Şi deodat’ aşa din drum
M-a prins jalea nu ştiu cum!

Voie rea să nu vă facă:
Mi-a venit, dar o să-mi treacă!”

Cei doi cântă, codru sună,
Şi tustrei merg împreună.

Când ajung la moara nouă
Calea lor se face-n două.

Doi pe râu în jos s-au dus,
Costea, el, pe râu în sus.

Singur şi pustiu ce-i malul!
Şi-ndemna cu vorbe calul:

— „Zboară, murgule, cu mine!
Zboară, că să zbor îmi vine!

Tânăr eşti de patru ierni,
Câmp ai larg să mi te-aşterni!

Nu te-opri, fărtate drag,
Până la maicuța-n prag!”

Şi cu murgul el vorbea,
Murgul treaz înțelegea.

Gândul fulgeră ca zborul,
Dar mai fulger zboară dorul,

Zboară calul rândunel—
Costea tot cu jalea-n el.

Când a fost pe la răstoace,
Ochiul stâng a prins să-i joace.

În sat Costea când intra,
Cucuvaia-n turn cânta.

Iar când a bătut la poartă,
Mâ-sa-n casă caldă-moartă!

Cât a plâns cu ochi merei
Aşteptând copilul ei!

Şi n-a fost nici mângăiată
De-a-l vedea măcar o dată!

Şi prin noapte-n capul gol,
Costea-n mijloc de ocol.

Să-şi mai stingă-n vânt afară
Capul foc şi gândul pară.

El sub tunetul de tun
S-a bătut ca un nebun.

Parcă de-şi iuțea el paşii,
Mai curând piereau vrăjmaşii.

Şi-l mână un singur gând,
Să se-ntoarcă mai curând.

Şi la ce? Pustiu şi gheață!
Mă-sa-l mai ținea-n viață.

Când era sub plumbi şi fum,
Numai ea! şi-acum, acum?

De-ar începe iarăşi toiul,
Ah, de-acum de-ar fi războiul!

Somnul codrilor

La poalele pădurii, Arnulf pe lângă foc
Stă singur. E întuneric şi plin de spaime locul,
Arnulf e însă tare, şi vesel arde focul.
El şi-a-ncercat departe prin alte țări norocul
Cu regii, cari porniră războiul la Sfântul loc.
Aşa dori Hatursa: bărbatul ei să fie
Un braț vestit în taberi şi mare-n vitejie.
Şi Arnulf de dragul fetei, când fata i-a jurat,
Vândutu-şi-a palatul şi-n taberi a plecat –
Sărac acum se-ntoarce, ci-n fapte mari bogat.
E frânt de multe drumuri, dar somnul azi îi piere;
Şi focul arde vesel, e noapte şi tăcere.

Dar galbenele flăcări prin codru străbătând
Ajung pe la culcuşul de iederă uscată
A negrei Nopți. Şi Noaptea de zare deşteptată
Încet ridică ochii, se uită-nspăimântată,
S-apropie de flăcări şi-aproape-n urmă stând
Viteazului în față, ea lung la el priveşte,
Domol, apoi cu glasul abia-nțeles, vorbeşte:
" Tu cine eşti, străine? De tulburi somnul meu?
Cu gândul morții-n suflet, s-alergi murind mereu,
Să n-ai de gânduri pace, cum n-am de tine eu!"
Arnulf aude glasul, voinică-i este firea
Şi râde, râde-n hohot s-alunge nălucirea.

Atunci bătrânul Codru, de hohot deşteptat,
Încet deschide ochii, ca două sălcii crunte,
Iar pletele-i cu freamăt îi tremură pe frunte
Şi-i tremură-n mânie sprâncenile cărunte;
El mii de brațe goale le-ntinde tremurat.
Cu glas adânc de preot din zilele bătrâne
Vorbeşte rar: „N-am pace de râsul tău, păgâne?
Tu somnul veciniciei sub mine să-l petreci!
Sub brazi la rădăcină tu fruntea să ți-o pleci
Să dorm şi eu de-a pururi, să dormi şi tu de veci!"
N-a râs acum viteazul; sta codrului în față
Cu ochiî mari şi tulburi, cu sufletul de gheață.

Şi când clăteşte Codru pletosul cap al său,
Năvalnic dintre plete-i vuind răsare Vântul:
El vâjâie din aripi şi-şi flutură veştmântul
Şi cântă, dar sălbatic şi fără şir e cântul:
" Ce gând nebun te mână, de tulburi somnul meu?
Furtună-ți fie gândul, şi moartea o furtună;

Sărac, pe căi să-ți mântui visarea ta nebună!”
Arnulf aude, sare pe cal, înfiorat
De frău, cuprinde gâtul fugarului spumat
Şi-aleargă-n vânt şi-n noapte năuc, şi sugrumat
De gânduri troienite – şi nu mai sunt în cale
Nici pietre, nici izvoare; el fulgeră la vale.

Şi-n zori la poartă bate, dar poarta n-a răspuns,
Hatursa-i măritată. Pe cine caţi, străine?
Arnulf ridică pumnii, s-omoare, dar pe cine?
Arnulf ar vrea să plângă, dar sânge-n ochi îi vine,
Arnulf ar vrea să țipe şi n-are glas de-ajuns.
El calul şi-l întoarce şi drumul îi arată,
Acelaşi drum spre codru, o goană desperată!
Cu gândul morții-n suflet, cu nopțile de veci
În suflet, ca o umbră pe apă tu să treci
Sub brazi la rădăcină bolnavul cap să-l pleci!
Sărac, pe căi să-ți mântui visarea ta nebună – Furtună-i viața toată, e moartea tot furtună?

Recrutul

Eu o las în sama ta—
Am să plec! şi parcă-mi moare

Inima, se rupe-n mine!
Nu de voi, tu ştii de cine!
Şi mă doare,
De-aş ţipa.

Omul fără de noroc
Tot cu răul se-ntâlneşte—
Tu-mi eşti frate dintr-o mamă,
Mă iubeşti! ţi-o las în samă,
Mi-o păzeşte
Ca de foc!

Vei vedea-o pe la hori.
Să n-o laşi la vino-ncoace—
Stai cu ea, ce ştii tu-i spune,
Dar cu capul mi te pune
Să n-o joace
Alţi feciori.

Tu s-o joci, dar mai aşa!
Liniştit, cum joci pe-o soră,
Să n-o strângi prea mult la tine,
Că ea, biata, de ruşine
Mai mult horă
N-ar juca.

Tu o vezi şi n-o-nţelegi;
De-o cuprinzi, ea ştie una:
Moartă-n braţe ţi se lasă,
Dar de ciudă plânge-acasă,

Plânge-ntruna
Zile-ntregi.

Calea ei să n-o colinzi
— De-i vedea-o la fântână,
Treci şi las-o-n bună pace,
Nu glumi, că ei nu-i place.
Nici de mână
Să n-o prinzi!

Ea va zice tot ce vrei;
O desmierzi şi nu te vede,
O săruți şi-i pare bine.
Ah, dar crede-mă pe mine
Şi nu-i crede
Vorba ei!

Ce folos ai tu c-o strângi?
Simți tu că pe ea o doare?
Vezi, nici eu n-o strâng, de frică:
Ea-i atât de subțirică,
Ca pe-o floare
Poți s-o frângi.

Dac-o fi pe drum, tu treci;
Zi că eşti grăbit, şi-o lasă,
Să n-asculți orice să-ți spuie.
Şi-un gând rău să nu te puie
Pân-acasă
S-o petreci.

Nu ştii cât îi faci de rău!
Mă-sa-i rea şi nu o crede,
Şi-o primeşte de pe-afară
Cu bătăi şi cu ocară,
Cât ce-o vede
C-un flăcău!

Dar te uită să ştii ce-i
Pe la casa lor! De iese,
Ori de intră oarecine!
Tu să ştii pe cel ce vine
Mai adese
Pe la ei!

Ea, cu părul gălbior,
Naltă, zugrăvită-ntreagă,
Când îşi mlădie trupşorul!
A ursit-o-n faşe dorul
De-a fi dragă
Tuturor!

De-i vedea pe cineva
Pe la ei, în fapt de seară,
Prinde-l într-adins, ca-n glumă:
Frânge-i gâtul şi-l sugrumă,
Ca pe-o feară—
Nu-l cruța!

Şi-apoi las' să fie-al meu,
De-i păcat! La judecată
Eu voi merge pentru tine!

Eu dau sama! şi pe mine
Să mă bată
Dumnezeu!

Poartă-i grija! Tot a mea
S-o găsesc, tot dor să-mi poarte!
Dar de nu-i păzi-o bine,
Ţi-ai găsit duşman în mine,
Căci fac moarte
Pentru ea!

Carol IX

La Saint-Germain de mult s-a dat
Signal, că s-a deschis de-acum mormântul.
În sânge Noaptea şi-a scăldat vestmântul,
Să-l pue giulgiu pe morţi. Şi spintecat
De plumbi, gemea Parisul, cum în sânge
Un laş rănit să-ntinde şi să strânge
Cu răgnet svârcolind mişelu-i trup,
Când dinţii lui cei plini de spumă rup
Din putreda lui rană.

Şi-n vreme ce Parisul, plin
De fum, murea, nepregătit să moară,
Carol în Toullerii cânța-n vioară
Încet şi plângător, un cald suspin
Ca ruga unei mame la mormântul
Copiilor. Simfonic sună cântul;
Iar ochii lui zâmbesc de-un cald fior,
Dar tot mai mult îşi pierd seninul lor
Strângând în ei furtuna.

Sarcastic coardele vibrând
Sub mâna cea cu joc îndemânatic
Gemeau acum scârbos, urlau sălbatic,
Şi-artistul lor urla şi ei, râzând
— „S-aduci pe Enric!" strigă el şi lasă
Vioara lângă el pe-un colț de masă,
" Pe Enric, mai curând! Nu pot cânta!"
Plimbându-se grăbit, el aştepta.
Şi-n urmă vine Enric.

" Ce-i asta, Sir? Aud de-un ceas
Trosniri de puşti şi răcnete nebune;
Eu simț miros de sânge. Rege, spune!
Şi eu stau prins, de ce?" Atunci a tras
Perdelele şi, deschizând fereasta,
Carol a hohotit: „Mă-ntrebi ce-i asta?
Sunt câni ce mor pe drum, sunt hughenoți;
Eu vreau să scap de ei, să piară toți
Pricepi ce-i asta Enric?"

Cu paşii largi şi tremurând
Ca o moul beat de-o clipă bestială,
Carol trecea înviforat prin sală,
Şi-n urmă pept la pept cu Enric stând
L-a prins de braţ: „Şi tu, de care lege?
Eşti hughenot şi tu, aşa-i” – „Eu, rege?
Eu ţin să cred aşa cum au crezut
Părinţii mei! Sunt hughenot născut
Eu n-am să mor catolic!”

” Tu crezi, ce vrei!” Şi-atunci el supt
De furie: „Ce-i câne, azi să moară”
Izbi cu pumnu-n masă spre vioară,
Şi-n murmur carnea pumnului a rupt;
Cald sângele-a ţâşnit din lovitură –
El, de durerii, urlând a dus la gură
Sdrobitul pumn şi-apoi înnebunit
S-a tras doi paşi năvalnici şi-a ţintit
În Enric carabina.

Făcând vioara scut, din cot
Alt scut făcând: „El, dă! Ai fi sdrobit-o
Cu pumnul; tot atât! De-am mântuit-o,
Sdrobeşte-o dar acum cu pept cu tot!”
Carol a tresărit. „Nu, nu pe tine!
Dar dă-mi un om, un om! Pe orişicine,
Vreau carne, sânge, moarte; vreau s-omor!”
Şi plumb a tras în primul trecător
Pe drum de pe fereastă.

Mânia-i sângerase-n nări,
Aprinşii ochi şi-au dezlegat furtuna
Sălbaticei porniri, şi cum e luna
Când ziua câteodată iese-n zări,
Aşa era. O viperă flămândă;
Şi când s-a-ntors, cu arma fumegândă
Bătu-n pământ, şi ca un scos din minți,
Cu ochii-nchişi el a scrâşnit în dinți,
” Vai, du-te Enric, du-te!”

Fragment

Ea nu-i închide uşa, nu-l prinde de vestmânt,
Nu-l roagă şi nu-i cade cu hohot la picioare
Să-i zică: – „Stai, iubite!” Nu cată plângătoare
În ochii lui –
Năvalnic afară bate vânt,
De-al fulgerelor vuiet văzduhurile tună,
Dar dânsul vrea să iasă prin noapte şi furtună,
S-alerge fără țintă, nebun, un om pribag,
Să fugă, să se ştie departe de-acest prag
Al casei locuite de cea mai rea femeie!
Nu-şi ia nici ziua bună, nu-i vrednic să-i deie
Nici mâna, căci pierirea e-nchisă-n mâna ei;

Nu vrea să-i vadă ochii sălbatici şi mişei!
Femeie e şi dânsa! Gândirea-i e infamă,
Înşală, şi-i soție, ea minte, şi e mamă!
A fost un mizerabil, efemeiat poet
Cel ce-a creat legenda lui Crist din Nazaret –
Pe-un Dumnezeu să-l nască satan! E blasfemie
Să crezi în întruparea lui Crist dintr-o Marie!
Şi dacă e să credem poeții pe cuvânt,
O dat-a fost ea numai Marie pe pământ,
Dar ea de milioane de ori e Magdalenă!
Vampir, când te iubeşte, şi-n ura ei, hienă –
Un demon!
El năvalnic a pus picioru-n prag.
Atunci din ochii veştezi de dornicul lui drag
Tăcând a şters femeia o lacrimă cu iia.
Şi el, el a văzut-o! Şi-n pieptul lui mânia
O clipă şovăieşte, rămâne-ncremenit—
Şi cum deştepți din leşin pe om, când l-ai izbit
Puternic d-un perete, aşa era! Colosul
De gânduri, la privirea femeii, s-a topit!
Şi galben la picioare-i s-aşterne furiosul.

L-a pironit acolo un strop, un singur strop
Când n-a putut tot cerul cu-ntregul potop!

Popasul țiganilor

(după Geibel)
În noapte, sub poale de codru-nverzit,
E freamăt de glasuri, un tainic şoptit;
Ard galbene flăcări şi-n zare de foc
Vezi chipuri sinistre grămadă-ntr-un loc.

Țiganii, drumeți cei vecinici ei sunt!
Cu ochii de fulger, cu pletele-n vânt;
La Nilul cel galben departe născuți,
Ei arşi sunt de soare, de vânturi bătuți

Aproape de flăcări, pe pajişte stau
Bărbații sălbatici şi chiote dau,
Femeile-aleargă mâncare făcând
Şi umplu paharul şi-l poartă pe rând.

Ei cântece cântă şi basmuri îşi spun
Din vremuri mai bune c-un alt cer mai bun
Bătrâna țigancă, acolo sub brazi „
Descântece-nvață pe negri nomazi

Şi oacheşe fete se-nşiră la joc
În cerul cel magic al zării de foc,
Răsună ghitara fierbinte şi-ntins
Şi jocul se-ncinge sălbatic şi-aprins.

În urmă se culcă, odihnă căutând;
Le freamătă brazii s-adoarmă curând.
În vis, exilații pământului lor
Văd Sudul, o țară, şi ei un popor.

Dar zorile roşii se varsă pe cer,
Frumoasele visuri fantastice pier.
Greu scârțâie carul, ei pleacă la pas –
Dar unde? O viață de drum şi popas!

Lordul John

Se zvonise prin ziare
Că-n Irlanda e-ntr-un sat
Un bărbat grozav de tare.
Lordul John, prinzând de veste
Cine e şi de-unde este,
Pleacă-n grabă ca să vadă
Dacă e adevărat.

Ca mulți lorzi de viță veche
Din întunecatul Nord,
Lordul John e-ntr-o ureche:
Fluieră pe drum şi cântă

Şi e cel dintâi la trântă.
Şi-i voinic fără pereche
Şi e cel mai tare lord.

A găsit în urmă satul;
Pe țăran el l-a găsit
Ocupat cu măturatul
Curții. Şi, ochindu-l bine,
Lordul drept spre dânsul vine
Şi descalică degrabă
Făr-a zice „bun sosit”.

Ş-apoi gata de luptare!
— „Tu eşti Willy Spucker?” – „Eu.”
— „Spun că eşti grozav de tare
De ți-a mers cuvânt prin lume,
Eu din Londra vin anume,
Să ne punem la-ncercare.
Trântă deci cu tine vreau!”

Willy Spucker se cruceşte,
Simte palmele că-i ard,
Leneş târnul şi-l propteşte;
Scuipă-n palme şi se-ntinde
Şi pe lord de brâu îl prinde,
Sus o dată-l răsuceşte
Şi-l azvârlă peste gard.

— „O să stau acum cu tine
Să mă lupt... Mai vrei ceva?
Auzi tu, cu ce gând vine!”

Lordul John privind cu jale
Şi tinându-se de şale:
— „Să-mi azvârli, te rog, creştine,
Şi cel cal, să pot pleca!”

Moartea lui Fulger

În goana roibului un sol,
Cu frâu-n dinți şi-n capul gol,
Răsare, creşte-n zări venind,
Şi zările de-abia-l cuprind,
Şi-n urmă-i corbii croncănind
Aleargă stol.

El duce regelui răspuns
Din tabără. Şi ține-ascuns
Sub straiul picurând de ploi
Pe cel mai bun dintre eroi
Atâta semn de la război,
Şi-a fost de-ajuns!

Pe Fulger mort! Pe-un mal străin
L-a fulgerat un braț hain!
De-argint e alb frumosu-i port,

Dar roş de sânge-i albul tort,
Şi pieptul gol al celui mort
De lănci e plin.

Sărmanul crai! Când l-a văzut
Şi, când de-abia l-a cunoscut,
Cu vuiet s-a izbit un pas
De spaimă-n lături şi-a rămas
Cu pumnii strânşi, fără de glas,
Ca un pierdut.

Să-i moară Fulger? Poți sfărma
Şi pe-un voinic ce cuteza
Să-nalțe dreapta lui de fier
Să prindă fulgerul din cer?
Cum pier mişeii dacă pier
Cei buni aşa?

Dar mâne va mai fi pământ?
Mai fi-vor toate câte sunt!
Când n-ai de-acum să mai priveşti
Pe cel frumos, cum însuți eşti,
De dragul cui să mai trăieşti,
Tu soare sfânt?

Dar doamna! Suflet pustiit!
Cu părul alb şi despletit
Prin largi iatacuri alerga,
Cu hohot lung ea blestema,
Şi tot palatul plin era
De plâns cumplit.

La stat şi umblet slabă ce-i!
Topiți sunt ochii viorei
De-atâta vaiet nentrerupt,
Şi graiul stins şi-obrazul supt
Şi tot vestmântul doamnei rupt
De mâna ei!

De dorul cui şi de-al cui drag,
Să-mi plângă sufletul pribeag,
Întreagă noaptea nedormind,
Ca s-aud roibii tropotind,
Să sar din pat, s-alerg în prag,
Să te cuprind!

Nu-l dau din brațe nimănui!
Închideți-mă-n groapa lui
Mă laşi tu, Fulgere, să mor?
Îți laşi părinții-n plâns şi dor?
O, du-i cu tine, drag odor,
O, du-i, o, du-i!

Ah, mamă, tu! Ce slabă eşti!
N-ai glas de vifor, să jeleşti;
N-ai mâini de fier, ca fier să frângi;
N-ai mări de lacrămi, mări să plângi,
Nu eşti de foc, la piept să-l strângi,
Să-l încălzeşti!

Şi tu, cel spre bătăi aprins,
Acum eşti potolit şi stins!
N-auzi nici trâmbițile-n văi,

Nu vezi cum sar grăbiți ai tăi
Râdeai de moarte prin bătăi,
Dar ea te-a-nvins.

Pe piept, colac de grâu de-un an,
Şi-n loc de galben buzdugan,
Făclii de ceară ți-au făcut
În dreapta cea fără temut,
Şi-n mâna care poartă scut
Ți-au pus un ban.

Cu făclioara, pe-unde treci,
Dai zare negrilor poteci
În noaptea negrului pustiu,
Iar banu-i vamă peste râu.
Merinde ai colac de grâu
Pe-un drum de veci.

Şi-ntr-un coşciug de-argint te-au pus
Deplin armat, ca-n ceruri sus
Să fii întreg ce-ai fost mereu,
Să tremure sub pasu-ți greu
Albastrul cer, la Dumnezeu
Când vei fi dus.

Miraţi şi de răsuflet goi,
Văzându-ți chipul de război,
Să steie îngerii-nlemnit;
Şi, orb de-al armelor sclipit,
S-alerge soarele-napoi
Spre răsărit!...

Iar când a fost la-nmormântat,
Toți morții parcă s-au sculat
Să-şi plângă pe ortacul lor,
Aşa era de mult popor
Venit să plângă pe-un fecior
De împărat!

Şi popi, şirag, cădelnițând
Ceteau ectenii de comând
Şi clopote, şi plâns, şi vai,
Ş-oştenii-n şir, şi pas de cai,
Şi sfetnici, şi feciori de crai,
Şi nat de rând.

Şi mă-sa, biata! Cum gemea
Şi blestema, şi se izbea
Să sară-n groapă: L-au închis
Pe veci! Mi-a fost şi mie scris
Să mă deştept plângând din vis,
Din lumea mea!

Ce urmă lasă şoimii-n zbor?
Ce urmă, peştii-n apa lor?
Să fii cât munții de voinic,
Ori cât un pumn să fii de mic,
Cărarea mea şi-a tuturor
E tot nimic!

Că tot ce eşti şi tot ce poți,
Părere-i tot dacă socoți
De mori târziu ori mori curând,

De mori sătul, ori mori flămând,
Totuna e! Şi rând pe rând
Ne ducem toți!

Eu vreau cu Fulger să rămân!
Ah, Dumnezeu, nedrept stăpân,
M-a duşmănit trăind mereu
Şi-a pizmuit norocul meu!
E un păgân şi Dumnezeu,
E un păgân.

De ce să cred în el de-acum?
În fața lui au toți un drum,
Ori buni, ori răi, tot un mormânt!
Nu-i nimeni drac şi nimeni sfânt!
Credința-i val, iubirea vânt
Şi viața fum!

Şi-a fost minune ce spunea!
Grăbit poporul cruci făcea
De mila ei, şi sta-ngrozit.
Şi-atunci un sfetnic a venit
Şi-n fața doamnei s-a oprit,
Privind la ea.

Un sfânt de-al cărui chip te temi
Abia te-aude când îl chemi:
Bătrân ca vremea, stâlp rămas,
Născut cu lumea într-un ceas,
El parcă-i viul parastas
Al altor vremi.

Şi sprijin pe toiag cătând
Şi-ncet cu mâna ridicând
Sprâncenele, din rostu-i rar,
Duios cuvintele răsar:
Nepoată dragă! De-n zadar
Te văd plângând.

De cum te zbuciumi, tu te stingi
Şi inima din noi o frângi
Ne doare c-a fost scris aşa,
Ne dori mai rău cu jalea ta:
De-aceea, doamnă, te-am ruga
Să nu mai plângi.

Pe cer când soarele-i apus,
De ce să plângi privind în sus?
Mai bine ochii-n jos să-i pleci,
Să vezi pământul pe-unde treci!
El nu e mort! Trăieşte-n veci,
E numai dus.

N-am cap şi chip pe toți să-i spui
Şi-aş spune tot ce ştiu, dar cui?
Că de copil eu m-am luptat
În rând cu Volbură-mpărat
Şi ştiu pe Crivăț cel turbat
Ca țara lui.

Ce oameni! Ce sunt cei de-acum!
Şi toți s-au dus pe-acelaşi drum.
Ei şi-au plinit chemarea lor

Şi i-am văzut murind uşor;
N-a fost niciunul plângător,
Că viața-i fum.

Zici fum? O, nu-i adevărat.
Război e, de viteji purtat!
Viața-i datorie grea
Şi laşii se-ngrozesc de ea
Să aibă tot cei laşi ar vrea
Pe neluptat.

De ce să-ntrebi viața ce-i?
Aşa se-ntreabă cei mişei.
Cei buni n-au vreme de gândit
La moarte şi la tânguit,
Căci plânsu-i de nebuni scornit
Şi de femei!

Trăieşte-ți, doamnă, viața ta!
Şi-a morții lege n-o căta!
Sunt crai ce schimb-a lumii sorți,
Dar dacă mor, ce grijă porți?
Mai simte-n urmă cineva
Că ei sunt morți?

Dar ştiu un lucru mai pe sus
De toate câte ți le-am spus:
Credința-n zilele de-apoi
E singura tărie-n noi,
Că multe-s tari cum credem noi
Şi mâine nu-s!

Şi-oricât de amărâți să fim
Nu-i bine să ne dezlipim
De cel ce viețile le-a dat!
O fi viața chin răbdat,
Dar una ştiu: ea ni s-a dat
Ca s-o trăim!

Ea n-a mai plâns, pierdut privea
La sfetnic, lung, dar nu-l vedea
Şi n-a mai înțeles ce-a zis
Şi nu vedea cum au închis
Sicriul alb era un vis
Şi ea-l trăia.

Senini de plânset ochii ei,
Vedea bărbați, vedea femei,
Cu spaimă mută-n jur privea.
Din mult nimic nu-nțelegea;
Şi să muncea să ştie ce-i.
Şi nu putea.

I-a fulgerat deodată-n gând
Să râdă, căci vedea plângând
O lume-ntreagă-n rugăciuni.
În fața unei gropi s-aduni
Atâta lume de nebuni!
Să mori râzând...

Şi clopotele-n limba lor
Plângeau cu glas tânguitor;
Şi-adânc, din bubuitul frânt

Al bulgărilor de pământ,
Vorbea un glas, un cântec sfânt
Şi nălțător:

Nu cerceta aceste legi,
Că eşti nebun când le-nțelegi!
Din codru rupi o rămurea,
Ce-i pasă codrului de ea!
Ce-i pasă unei lumi întregi
De moartea mea!

Un cântec barbar

Voi laşi dătători de porunci,
Mai râdeți! Nevolnică turmă,
Mai râdeți, că-i râsul din urmă!
S-apropie ziua! Şi-atunci
Vedea-veți, sălbateci barbari,
Câmpiile voastre-necate
De vuietul multor armate,
Ca vuietul apelor mari – Veni-vom ca-n ziua de-apoi;
Va plânge cu hohote zarea
De cară, de cai, de strigarea
Mulțimii pornite spre voi!

Ieşi-vor din negru pământ,
În zale de-argint cavalerii,
Puternici ca grindina verii,
Şi roibii cu nările-n vant
Vor trece-n sălbatec galop
Spre Roma! Şi miei vor fi leii,
Fugi-vor de spaimă mişeii
Cuprinşi de pornitul potop
Spre Roma! Călcând pe cohorți
Răzbi-ți-vom colosul de-aproape
Şi nu va mai fi cine să-ngroape
Mulțimea cea mare de morți!

Din Istru vom face pârâu,
Să-l umpli, romane, cu sânge,
Cu lacrimi pe care le-or plânge
Nevestele neamului tău!
Şi nu vei putea să mai pui
În şiruri înfrânta-ți armată,
Şi-om face să fie odată
Toți corbii şi lupii sătui!
Căci vultur să fii, un colos,
Cu aripi de repezi furtune
Şi cuibul în cer de l-ai pune,
De-acolo noi da-te-vom jos!

Ce-i viu sfâşia-vom în dinți;
Aprinde-vom templele tale;
Vom naşte pustiul în cale;
Vom face pe-ai voştri părinți
S-ascundă trufaşul lor chip
În togă, plângând de ruşine,

I-om trece sub furci caudine,
I-om pune cu fruntea-n nisip.
Şi fără de milă, călăi,
În faşe strivi-vom poporul,
Şi mândri vom pune piciorul
Pe gâtu-mpăraţilor tăi!

Vom face cât cerul de nalt
Mormanul cadavrelor crunte
Şi munte vom pune pe munte
Şi cerului da-vom asalt.
Pe-al vostru Zalmoxe-pigmeu
L-om prinde de barbă-nhăţându-l,
Cu tronu-i cu tot răsturnându-l
Din cer, căci acel Dumnezeu
Ce lasă pe-al vostru pământ
Să crească atâta urgie,
Acela nu poate să fie
Nici mare, nici tare, nici sfânt.

Ah, dac-am putea măsura
Pe cât ni-e de plină măsura,
Vedea-vei ce multă ni-e ura,
În ziua din urmă a ta!
Că dacă voi toţi aţi muri
De spaimele morţii nainte
De-al nostru sosit, din morminte
V-am scoate de-oriunde veţi fi!
Şi răzbunătoarelor sorţi
Le-am face cu palma dreptate,
Căci feţele voastre le-am bate,
Scuipându-ţi pe fiii tăi morţi!

Gazel

Picurii cu strop de strop
Fac al mărilor potop –

Zilnic câte-un spic adună
Şi-n curând tu ai un snop.

Mergi încet şi las' s-alerge
Alții cât or vrea-n galop.

Fii stejar, să creşti în lături,
Nu înalt şi slab, un plop.

Nu uita trăind de corbul
Şi de vulpea lui Esop.

Dacă eşti cinstit, n-ai teamă
De duşman, de-ar fi ciclop.

Fă cât poți, şi las' să râdă
Cei ce sar viața-n hop.

Iar de n-are scop viața,
Fă să aibă clipa scop.

Păstorița

Umbre mari răsar pe cale,
Ziua moare după culmi;
De pe coastă, pe sub ulmi,
Se scoboară mieii-n vale.
Obosit şi blând popor!
Şi cântând, păşeşte-agale
O copilă-n urma lor.

Noapte bună, soare sfânt,
Până mâine! Noapte bună!
Mâine iar vom fi-mpreună,
Tu să râzi şi eu să cânt.

Mâine până-n zori te scoală,
Adă flori de-argint în poală
Şi le-aşterne pe pământ!

Şi, murind, întinereşte
Soarele de dragul ei,

Şi-o cunună de scântei
El prin păr i le-mpleteşte:
Mâine dacă n-oi veni.
Păru-n apă ți-l priveşte,
Dor de mine de-ți va fi!

Şi-i va fi de soare dor!
Mâine blonda păstoriță,
Despletind a ei cosiță
Toată ziua la izvor,
Va privi cu drag la plete
Pline de-aur ce i-l dete
Soarele ascuns sub nor.

Jertfele împăcării

I

În negura pădurii castelul îngrădit
Cu şanțuri uriaşe stă trist, mucigăit,
Şi numai câteodată în jurul său revine
Mişcarea vieții calde, când paveze quirine
Răsar de după ziduri – de două ori pe an.
Atunci legionarii colosului roman
Ies grabnici ca furtuna şi tari ca răzbunarea,
Dar nu le simți nici pasul, nici nu le-auzi strigarea,
Se-mprăştie deodată şi iar s-adună des
Şi pier în crâng. Se joacă? Dar iată-i! Dânşii ies
Mai mulți! Erau o sută şi-acum ei sunt o mie,
Mai iuți şi mai năvalnici, mai plini de vijelie.
S-amestecă, s-aruncă popor peste popor!
Ies fulgere din suliți, dar sulițele mor
Zdrobite de pieptarul puternicelor zale;
Ajung acum la piepturi, cu pumnii-şi fac ei cale
Prin şiruri teutone: nici țipete de guri,
Nici tropot nu s-aude! Vezi numai izbituri
De pumn, mişcare mută de braț şi de secure.
Şi-n muta zvârcolire, ei intră în pădure
Aşa-ncleştați: şi codrii iau flacără acum.
Şi ei se luptă-n flăcări, s-azvârl, se-neacă-n fum,
Iar brazii cad pe dânşii aprinşi, se prăbuşeşte
În capul lor tot codrul, dar nimeni nu gândeşte
La fugă – două neamuri aprinse de un gând:
Din doi protivnici unul să piară mai curând.

II

De mult, de când e Tibull prefect peste cohorți
E liniște. Stau moarte zăvoarele pe porți
Și nu mai sar oștenii desculți din așternuturi
Să piardă-n miezul nopții puternicele scuturi.
Păreau și teutonii de lupte-acum sătui,
Căci Aripert trimese de mult solia lui
La Tibull pentru pace. Și toate-au fost de bine;
De-atunci trăiesc frățește oștirile vecine.

III

— „Când stai în pragul casei, e soarele în prag!
Când treci visând prin noaptea pădurilor de fag,
Reverși lumina-n noaptea dumbrăvilor ca luna;
Oh, cât ești de frumoasă, tu nu pricepi, Hiltruna!
Când treci în zori pe colnic în albul tău veșmânt,
Cu ochii mari și-albaștri, cu părul dat în vânt,
Tu-n iernile vieții eș ti zi de primăvară!
Sălbatico! Mă doare, când știu că ești barbară lubești

pădurea numai; cu ochii tăi frumoşi
Tu vreai să-mbeți, copilă, bărbații-ntunecoşi
Cu plete lungi pe umeri, cu bărbi ce te-nspăimântă
Puternici ca mânia pe care ei o cântă
Cu glasuri răguşite, când pleacă la război!
De ce zâmbeşti? Aruncă cununile de foi
Şi pune diademă pe fruntea ta senină!
Ce-ți. Pasă dac-ai noştri la alte legi se-nchină!
O, de-ai vedea tu Roma cu turnurile ei,
Cu lume şi lumină, cu roiuri de femei
Frumoase; şi-ntre ele ca draga mea niciuna,
Ca fata cea frumoasă din codru, ca Hiltruna!"
Ca un copil ce-ascultă poveşti cu sori apuşi,
Aşa-l ascultă fata cu ochii mari şi duşi.
Ea tremură şi-n ochii lui Tibull lung prive§te;
Ar vrea să zic-o vorbă, n-o zice şi roseşte,
Ea simte că-i străină şi neamul ei barbar!
Ah, ce frumoase vorbe din rostul lui răsar;
El e roman, e nobil, deprins la vitejie!
Niciun bărbat din neamul lui Aripert nu ştie
Să-i spună ei cuvinte aşa de dragi ca el.
În urmă ea zâmbeşte: – „Ah, nu, că e mişel
Un suflet când îşi uită pe-ai săi! Şi mă-nfioară
De fulger să m-apropiu, căci fulgerul omoară!
O, lasă-mă!" şi fuge prin desetul de fagi,
Dar parcă-i vin alături cuvintele lui dragi.

IV

În zori de zi străjerul vesteşte pe-un străin.
E Aripert, e domnul pădurilor. – „Eu vin
Să te poftesc, romane, la zilele serbării!”
Noi mâine-aprindem focul sub jertfele-mpăcării!”
Şi-a stat pe gânduri Tibull şi n-a fost învoit!”
— „Te rog pentru Hiltruna. Ea singur-a dorit!”
Hiltruna cea frumoasă din codri! Visătoarea!
— Aşteaptă-mă Ariperte! Găteşte-ți sărbătoarea!”

V

” Nimic nu-i mai puternic în om ca slăbiciunea!
Şi slab ce eşti tu, Tibull, s-asculți de rugăciunea
Femeilor! Barbarii au rele gânduri, cred!”
Dar nu-l ascultă Tibull; şi-a doua zi purced
Din zori centurionii spre sihlele barbare,
Ei şi-au ascuns cuțite sub albele pieptare
De za – puternici marturi ai apărării lor,
De-ar vrea să-i năvălească sălbaticul popor –

Şi-n codri ei lăsat-au, de-ar fi vro mişelie,
Cu opt centurii Quintus pe-aproape să se ție.

VI

Acolo fete blonde cu ochii de azur
Cântau sinistre cânturi de luptă, şi-mprejur
Flăcăi înalți, sălbatici, jucau cu vuiet mare
Războinicele jocuri a ginților barbare.
Pe lavițe-aşternute cu albe piei de ied
Bărbați stau în şiruri, iar cupele cu mied
Oprite lung la gură trec vesele şi-ntruna,
Din om în om. Iar astăzi paharnic e Hiltruna,
Copila cea frumoasă, că-i vechiul obicei
Al neamului, paharul la zile mari să-l bei
Turnat de cea mai dragă fecioară ce e-n casă.
Tibull în fruntea mesei, şi-ai săi pe lângă masă,
Cu Aripert, aleargă cu ochii însoțind
Mişcările de fulger a celor ce se prind
Mereu mai mulți la horă – sălbatic este jocul
Şi tot mai mult Hiltruna cu mied hrăneşte focul.

VII

— „E cald aici, romane; afara-i cer senin” –
Afară miedul curge mai vesel şi mai plin
În cupele făcute din coarne-ncăpătoare
De bou; aici sub codru, pe pajiştea cu soare,
Se prind la joc neveste: de ochii lor frumoşi
De două ori se-mbată bărbații-ntunecoşi
Ai codrilor. E vuiet, e chiot şi strigare.
Şi hora lor se-ntinde sălbatică şi mare.

VIII

Deodată cântul tace. Ca scoase din pământ
Răsar pumnale-n mâna barbarilor. Un vânt
Când trece prin frunzişul tomnatic al pădurii
Asemeni e suflării sălbatice a gurii
Acestui mult amestec de oameni, cari grăbiți
Se apără şi-atacă, de jocuri obosiți
Şi beți de vin – mulțime de vulturi la o pradă
Puțină – se-ncleştează şi zece cad grămadă

Pe-un singur om al Romei, se sfâşie muşcând
Cu dinţii, se sugrumă, şi-n sângele curgând
Şiroaie mari înoată zburaţi dintr-o izbire
Şi ochi şi dinţi şi creieri. –
La-ntâia lor pornire
Spre Tibull vin o sută. Hiltruna vine drep
Spre ei şi îl cuprinde puternic peste piept
Cu braţele-amândouă. – „Iubite, nu te teme,
Te apără Hiltruna!" Şi strâns de fată gerne
Puternicul, s-azvârle, căci e ţinut pe loc
Şi mâinile-i sunt prinse de fată. – „Ai noroc
Să mori la mine-n braţe! Vezi, fruntea-mi e senină,
Ce-ţi pasă dac-ai noştri la alte legi se-nchină?"
El vrea să se desprindă şi urlă, e turbat.
— „Ah, până când toporul nu-l văd adânc intrat
În pieptul tău de fiară, eu nu te las, romane!
Lovit se simte Tibull de multe buzdugane
Şi sângele-i ţâşneşte din calde tăieturi:
Atunci cu nebunia supremei izbituri
Se scutură, de fată abia se mântuieşte;
El prinde pe Hiltruna de mijloc şi-o izbeşte
De-un brad – ea cade moartă cu blondul cap zdrobit,
Şi cade-apoi şi dânsul de rane-acoperit,
Nedând măcar cu pumnul un semn de apărare,
Dar a putut să geamă din ultima suflare
Un semn ştiut de bucium.

IX

Şi semnul a intrat
Prin codri ca un țipăt, şi codrii s-au mişcat.
Atunci cu pas de vifor din negura pădurii
Năvalnic iese Quintus cu cele opt centurii

X

A fost o luptă scurtă; tot pumnul un omor.
Dar gloatele barbare cu Aripert al lor
Primeau puteri întruna din gloate sositoare.
Atât de slabă-n număr, puterea oştitoare
A Romei în clipita dintâi a atacat,
Şi ea mergea-nainte; izbit-apoi a stat,
Pe loc strângându-şi şirul. În urmă şovăieşte,
Se apără, se-ndeasă, dar fierul o răreşte,
Şi-n zid, format din piepturi, puterea-şi face porți,
Încet-încet, romanii, ducând pe-ai lor ce-i morți
La mijloc, intră-n codri şi iau acum cărarea
Spre şanțuri. Şi din urmă, din față răzbunarea
Barbarilor izbeşte pe cei puțini, mai des,

Mai tare. Şi din codrii barbarilor când ies,
Se văd o mână mică romanii, plini de rane,
Se târâie pe şesul castelelor romane
Goniți mereu. O sută, optzeci au mai rămas
Şi mai rămân dintr-înşii la fiecare pas
Pe câmpi oşteni de-ai Romei. Câmpia geme cruntă,
Ei se retrag întruna, şi viforul înfruntă,
Şi morți de jumătate, ciuntiți îngrozitor,
Ajung în faptul serii în sanțurile lor.

Prahova

Din pământ, din locuința
Mamei tale, ieşi zâmbind,
Prahova! Şi stai mirată
Şi te tremură dorința
Să vezi lumea cu lumină!
Inima de plâns ți-e plină;
Ochii tăi spre soare cată
Şi-ai tăi ochi mai vii s-aprind.
În pământ cât e de rece
Şi-n pământ nu vezi nimic

Nu te mai întoarce-acasă!
Eu pe drum te voi petrece
Cu poveşti şi cu povețe,

Voi cânta a ta frumsețe!
Lasă lumea ta, o lasă,
Tu frumoasă, eu voinic!

Vino-ncet pe-aici, iubită!
Adă mâna, să nu cazi
Peste pietrele din cale!
Tu tresari de fericită
Şi-mbătată de viață;
Soarele-ți răsare-n față
Haid-acum fugind la vale
Printre şoptitorii brazi.

Ce frumos se-mbracă dealul
Cu flori roşii pe-unde treci!
Îți întâmpină sosirea
Munții ce despart Ardealul,
Codrii vechi şi plini de noapte,
Luncile cu mii de şoapte.
Râzi cu hohot la privirea
Neguroşilor Buceci?

Uite-acum cât eşti de mare,
Uite ce frumoasă eşti!
Tu, sălbatico-ntre fete,
Iată sate-acum în zare,
Prahova, să fii cuminte!
Ține cumpăt la cuvinte,
Stăi şi pune-ți flori în plete,
Mai frumos să te găteşti.

Potriveşte-ți părul bine;
Strânge mijlocelul tău,
Pieptul plin ca să-ți răsară!
S-or uita flăcăi la tine,
Şi copile tinerele:
Să vorbeşti frumos cu ele,
Să nu-ți scoată vorbă-n țară
Că tu eşti crescută rău!

Iată satul! E Azuga.
Tu auzi acum întâi
Dulce vuiet de vioară
Haid, -iubito, haid cu fuga,
Să jucăm şi noi chindia!
Cum te-aprinde veselia
Şi cum joci tu de uşoară,
Şi-ai voi să tot rămâi!

Dar te mână-n lume dorul
Să vezi lumea! Şi tu fugi
Şi te pierzi visând cu gândul.
Veselă-ți mlădii trupşorul
Şi la brâu pui flori de viță,
Flori de crâng pui în cosiță
Şi pe-alesul tău visându-l
Treci prin văi, cu blânde rugi.
Dar auzi! E plin pământul
De răsunete! Pe loc
Un balaur cât un munte
Vine-nfiorat ca vântul
Cu o sută de picioare

Cu mugiri şuierătoare,
Şi-i c-un ochi de foc în frunte
Şi pe nări el varsă foc!
Prahova năvalnic sare,
Neştiind aceasta ce-i.
Pletele-i rămân răzleţe,
Ochii plini de spaimă-i are
Şi cu pieptul gol s-aruncă
Peste liniştita luncă
Părul ei sunt valuri creţe,
Spuma albă-i pieptul ei!

Te-ai speriat, frumoasă fată,
Galbenă ce te-ai făcut!
A fost tren, n-a fost balaur!
Plângi acum şi, ruşinată,
Pieptul plin, vădita taină,
Ţi-l ascunzi sub larga haină
Şi dai părului de aur
Tot repaosul pierdut.

Dar tu uiţi curând! Şi iară
Salţi pe netedele lunci,
Şi cu râsuri repetate,
Veselă din cale-afară,
Iai câmpiile de-a latul,
Şi când vezi deoparte satul
Baţi în palme şi pe spate
Capul gingaş ţi-l arunci.

Iat-o! Pe sub râpi înalte,
Ea cu hohote adânci
Fuge, parcă-i urmăriță;
Strânge pieptul să nu-i salte
Şi pe după stânci dispare
Şi târziu, departe-n zare,
Leneşă şi obosită,
Iese iar de după stânci.

Câteodată, mânioasă,
Spumegând la cotituri,
Te azvârli vuind la vale
Dar aşa eşti mai frumoasă!
Ochii negri ți-i întuneci;
Şi sălbatică aluneci;
De-al tău vuiet gem în cale
Luniştitele păduri.

Stai! Tu simți un tremur rece!
Caraimanul, până-n nori,
Stă pândind în cap să-ți cadă
Pe sub el dacă vei trece!
Uite, parcă-l mişcă vântul!
Să ne-ajute Domnul sfântul!
Uite-acum, să nu ne vadă
Am scăpat! dar ce fiori!
Dar de ce-ți astâmperi pasul?
Prahova, de ce te miri?
De ce vezi, îți moare mintea
Şi-ți întinereşte glasul
Iată, vilele răzlețe
Cu ciudate turnulețe!

Tu te-nchini pe dinaintea
Învechitei mănăstiri.

Vezi castelul în lumină;
Brazi trăsniți pe dânsul cad.
Şi sub codru, visătoare,
Trece-n gânduri o regină
Palidă e Carmen Sylva!
Al ei nume pomeni-l-va
Codru-n veci, c-a fost sub soare
Doamna codrilor de brad.

Să plecăm, frumoasă fată,
Să plecăm, că zăbovim!
Iată, Prahovița-n vale,
Ca şi ține-o alintată,
Pribegind cu doru-i volnic!
Iată. Câmpina pe colnic,
Şi Doftana-ți iese-n cale
Şi noi tot călătorim.

Şi-acum trenul când mai vine
Nu te temi! Cu el în pas
Fugi alături, salți nebună,
Râzi de el, şi el de tine!
El uşor şi tu uşoară
Dar el zboară, zboară, zboară,
Şi prin văi departe sună
Batjocoritoru-i glas.

Dar ce ai, frumoasă fată,
De ce-ți bate pieptul des?
Prahova, după movilă
Pentru ce te-opreşti mirată

Şi pleci ochii? Colo-n zare
Un flăcău frumos răsare,
E Teleajenul, copilă,
Simți că este-al tău ales.

Semne el cu mâna-ți face;
Tu roşeşti râzând mereu,
Şi râzând te-neacă plânsul.
Prahova, te las în pace!
Nu mai ceri a mea-nsoțire,
Te-am adus până la mire:
Mână-n mână tu cu dânsul
Să plecați cu Dumnezeu!

La pârâu

Venea pe deal, voios cântând
Flăcăul;
Pe-un umărcoasa legănând,

Venea fără niciun gând
Flăcăul;
Dar iată-n drum îl află râul,
În drum, în drum, dar ce-i în drum?
Pârâul;
Aşa de lat şi chiar acum!

Dincolo câmp şi lan şi flori,
Ei, cată!
Şi doine şi secerători;
Pârâu-i lat, şi să nu mori?
Ei, cată!
Şi-n grâu, ei, bată-mi-l să-l bată!
În grâu, în grâu? Dar ce-i în grâu?
O fată – Inoată-n spice până-n brâu.

” Să n-ai, Catrino, zi de rău!”
Ea tace.
” Ei, iacă naiba de pârău,
Mi-l puse focu-n drumul tău!”
Ea tace.
Deloc o vorbă! Sa preface.
Deloc, deloc, de ce deloc?
Că-i place
Şi vrea de el să-şi bată joc.

” Ai, fă, copii acasă mulți?
Ei, iaca!
Nu vii, urâto, nu m-asculți?
De dragul tău să mă desculți?

Ei, iaca!
Mai bine plec!” Şi dânsul pleacă.
Dar ea? Dar ea? Ce-şi zice ea?
Să treacă!
Să facă-n urmă cum o vrea!

Văzându-l, însă, c-a plecat,
Ea-şi pune
Deoparte snopul: -” M-ai chemat?”
El mâna peste ochi mirat
Şi-o pune.
— „Să-ți spun ceva! Cuvinte bune!”
— „Să spui, să spui! dar ce să spui?
Ei, spune!
Dar iute, vezi, că vreme nu-i!”

— „Haid’, treci pârâul! Ce te-ntreci,
Catrino!”
— „Nu vreau, auzi! De ce nu pleci?”
— „Dar nu-i cat Oltul, poți să-l treci
Catrino!”
— „Vecine, nu!” -” Ba da, vecino!
Nu vreai? Nu vreai? De ce nu vreai?
Haid’ vino!
De-atunci şi peste mări treceai.”

” Ei, iaca, viu! Dar de nu-mi spui
Vro veste,
Zi bună între noi de-azi nu-i!”
Ştia doar fata felul lui!
Vro veste,

De unde-o iei, dacă nu este?
Apoi, apoi? Ce-a fost apoi?
Poveste – Tot eu să spun? Ghiciți şi voi.

Fresco-ritornele

1
Viața mea de mult s-a stins şi-am îngropat-o.
Sunt beat de cad în gropi, şi-a cui e vina?
A obrăjorilor cei cu gropiți, şireato!

2
Ea sta, cu sânul plin de pere, la fântână –
Şi ea mi-a dat s-aleg pe plac din sân o pară.
Şi m-am trezit că-mi dă deodată peste mână!

3
Pe punte-am sărutat mai ieri o fată,
Şi-acum au dat sătenii jalbă la prefectul,
Că fetele stau cârd pe punte ziua toată!

4
Psaltirea popii o sărut, dar aş lăsa-o,

Sărut şi mâna preotesei, şi-aş lăsa-o,
Pe fata popii n-o sărut, şi-aş săruta-o!

5
Cu ochi frumoşi, cu piept rotund, aşa zglobie,
Tu, Doamne, ai făcut-o numai ca să mintă
Şi numai ca să-mi faci necazuri mie!

6
Pendru drăguțe ne-am certat vro trei la coasă, –
Din ceartă m-am ales cu părul smuls şi mâna ruptă,
Da-ncalte a rămas că-a mea e mai frumoasă!

7
Cu şorțu-n brâu, cu mâna-n şold, ea, cea şireată,
Stă-n drum, anume ca s-o văd, să-mi facă-n ciudă –
De-ar fi ce-ar fi, tu azi nu-mi scapi nesărutată!

8
Îi plac poveştile, încet şi la ureche,
Şi ce-i spui nou! Dac-o sărut fără poveste,
E veşnic nouă pentru noi povestea veche.

9
Ei, vezi cum eşti! În prag la noi te-am prins de mână,
Şi-am vrut să te cuprind, şi pentru-atâta lucru
Ai plâns şi n-ai venit la noi o săptămână!

10
De când eram noi mici, mi-ai fost ca soră,

Şi prietenă mi-ai fost de când eşti fată mare,
Iar mama vrea d-acum să-i fi, drăguță, noră!

11
Eu am de mult scriptura mea şi-mi țin scriptura:
Gurița fetelor cu sărutări s-astupă,
Băieților eu le astup cu pumnul gura!

12
Vorbim răstit şi ne-ngânăm răspunsul,
Şi-n sat cred toți că asta-i vrajbă veche,
Iar seara noi ne sarutăm pe-ascunsul!

13
Uşor te nalți, când te-ai deprins să birui greul –
Cei răi mă-njură! Nu ştiu ei ce ştiu copiii?
Pe cât smânceşti, pe-atât de sus se nalța zmeul
14
Ea râde-n plânsul meu! Dar ea atâta ştie!
Eu ştiu: Mi-e dragă, şi n-aş vrea să-mi fie dragă,
Dar dragă dacă nu mi-ar fi, aş vrea să-mi fie!

15
Ieri ne-am certat! Şi mi-e necaz că uit prea iute –
Azi, după ce m-a sărutat, mi-am dat de seamă
Că ieri jurai să nu-l mai las să mă sărute!

16
E galben soarele sub nor, şi-i galben lanul
Prin care treci tu, cea cu galbene cosițe –
Ştii tu de ce-am îngălbenit şi eu sărmanul?

17
Mai sfântă-i dragostea decât orice psaltire –
Când ai drăguță, eşti cu ea mai sfânt în cârciumă
Decât fără de ea pe prag de mănăstire!

18
Eu om cu minte n-am văzut, să nu sfârşească
Nebun, când a iubit, dar drept e şi aceea
Că om cu minte n-am văzut să nu iubească!

19
Eu am drăguțe multe-n sat, dar nicio fată
N-a zis că-i bine s-o sărut şi să-i țin drumul,
Dar nici că-i bine când o las nesărutată.

Vara

Priveam fără de țintă-n sus
Într-o sălbatică splendoare
Vedeam Ceahlăul la apus,
Departe-n zări albastre dus,
Un uriaş cu fruntea-n soare,
De pază țării noastre pus.
Şi ca o taină călătoare,

Un nor cu muntele vecin
Plutea-ntr-acest imens senin
Şi n-avea aripi să mai zboare!
Şi tot văzduhul era plin
De cântece ciripitoare.

Privirile de farmec bete
Mi le-am întors către pământ
Iar spicele jucau în vânt,
Ca-n horă dup-un vesel cânt
Copilele cu blonde plete,
Când saltă largul lor vestmânt.
În lan erau feciori şi fete,
Şi ei cântau o doină-n cor.
Juca viaţa-n ochii lor
Şi vântul le juca prin plete.
Miei albi fugeau către izvor
Şi grauri suri zburau în cete.

Cât de frumoasă te-ai gătit,
Naturo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aş vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!
Mi-e inima de lacrimi plină,
Că-n ea s-au îngropat mereu
Ai mei, şi-o să mă-ngrop şi eu!
O mare e, dar mare lină
Natură, în mormântul meu,
E totul cald, că e lumină!

Nedumerire

Cât de rău eşti, Doamne, Doamne!
Tu mă-ntrebi grăbit şi-aprins,
Dacă te-am iubit vreodată?
Ce-i cu tine? Ce te-a prins?
Dac-aş şti, eu ți-aş răspunde;
Cum să ştiu, că n-am de unde!
Eu la asta niciodată
N-am gândit cu dinadins.

Tu mă ştii. Eu râd într-una,
Numai de glumit mă țiu – Ei, dar când mă-ntrebi de-acestea
Parc-aş vrea să nu mai fiu!
Lumea de dureri e plină,
Calea vieții mi-e străină;
Tot aşa-mi vorbeşte mama,
Iar eu, biata, ce să ştiu?

Eu cu drag te văd la horă,
Ochii tăi şi toate-mi plac;
Orice-mi zici tu, nu mă supăr,
Şi cu orice faci, mă-mpac.
Dar să stăm târziu în noapte

Tăinuind iubirea-n şoapte
Şi să te sărut – ei, asta!
N-am putere să o fac!

Nu mi-am dat anume seama
Niciodată, viața ce-i!
De-mi zici «dragă», râd cu hohot,
Ascunzând obrajii mei.
Tu te superi dintr-o dată,
Mă faci proastă şi-ngâmfată,
M-amenințI, c-o rupi cu mine – Rău ce eşti! şi multe vrei!

O, de m-ai lăsa vreodată,
De-ai fugi şi m-ai lăsa,
Din grădina maicii tale
Eu o floare mi-aş fura
Şi-aş purta-o-n sân, o cruce!
Când s-ar veştezi, m-aş duce
Să te fur apoi pe tine;
Nimănui nu te-aş mai da!

Mai aşteaptă! Cui dai biruri,
Dac-aştepți ce ți-e iubit?
Să zic da, nu-mi vine bine
Până când nu m-am gândit;
Să zic nu? Aş zice toate,
Numai asta nu se poate;
Parc-aş plânge viața toată
Dac-aş şti, că te-am mâhnit.

Ei, acum ghiceşte singur
De te am eu drag ori nu?
Să mi-o spui de altă dată,
C-aş roşi, să-mi spui acu – Cumpăneşte bine toate,
Până mâine te socoate;
Şi de vei ghici, tu-mi spune,
Şi voi zice cum zici tu!

Politică

— Domnule, mai trebuie materie, îmi zice tipograful.
— Multă?
— Multă.
— Bine, aşteaptă.
Poftim – zic eu în gându-mi – poftim de scrie mofturi fără inspirație. A! de ce n-am avut bunul gând să scoatem un ziar politic grav, în loc de Moftul ăsta! Ce abundentă materie! Ce comodă viață! şi ce onoare! Ce satisfacție morală! Un redactor grav, al unei gazete grave – asta este o situație socială înaltă... Dar nişte moftangii!
Da, dar avem satisfacția că...
— Domnule, mă-ntrerupe zețarul, să mai aştept?
— Da, să mai aştepți, şi dacă asta te osteneşte prea mult, fii bun şi dă-mi o idee, o inspirație... Ce rubrică lipseşte?

— „Politica”.
— „Politica”? aşteaptă... Mă execut la moment!
Şi încep să scriu şi dau filă cu filă pe nerăsuflate acestui monstru de zeţar, care se hrăneşte cu manuscris... Brrr! murdară hrană!
Legea maximului
Destul!
Naţiunea este sătulă de turpitudinile, mişeliile, jaful, corupţiunea, infamia, trădarea intereselor ei celor mai sacre, de cruzimea, cinismul, sfruntarea, ticăloşia şi scârba acestui regim poreclit conservator, regim vitreg şi căzut, corupt şi corupător, infam şi infamant. Naţiunea e sătulă: Destul!
Ce vor oamenii-strigoi, ieşiţi din tenebrele reacţiunii la lumina zilei? Ce vor aceste fantome plămădite din rachiu, spirt, basamac, ciomag, chinoros şi sânge?
Vor oare să arunce ţara pe calea desperării, pe calea deznădejdii, pe calea exasperării, pe calea celor mai extreme mijloace de rezistenţă? O vor aceasta? să ne spună.
Până atunci le zicem încă o dată: destul – Naţiunea este sătulă de faptele voastre!
*
— Dar bine, domnule – zice zeţarul, venind cu corectura – ăsta este un articol de opoziţie, şi mi se pare că Moftul nu e ziar opozant; aţi făcut poate greşală.
— Tovarăşe – răspund eu ca un adevărat socialist – ai dreptate; am făcut o greşală pe care trebuie s-o repar. Mergi şi culege şi aceasta:
Legea maximului
Domnii colectivişti sunt incorijibili şi imposibili.
După ce Naţiunea, sătulă de turpitudinile, mişeliile, jaful, corupţiunea, infamia, trădarea intereselor ei celor mai sacre, de cruzimea, cinismul, sfruntarea, ticăloşia şi scârba acelui

regim poreclit colectivist, regim vitreg şi căzut, corupt şi corupător, infam şi infamant, după ce Naţiunea sătulă le-a strigat destul! ce mai vor oamenii ieşiţi din tenebrele demagogiei la lumina zilii? Ce vor aceste fantome plămădite din rachiu, spirt, basamac, ciomag, tibişir şi sânge?
Vor oare să împingă pe guvern la măsuri desperate, deznădăjduite, exasperate, pe calea celor mai extreme măsuri pentru apărarea ordinii? O vor aceasta? să ne-o spună.
Până atunci, le zicem încă o dată, destul... Naţiunea este sătulă de frazele voastre!
*
— Domnule, mai trebuie materie.
— Să se usuce cerneala aceluia ce a pronunţat aceste cuvinte! Mai trebuie! mai trebuie! strig eu exasperat. Dar crezi tu, tovarăşe, că mintea mea este o fântână nesecată? Ţi-am dat două articole de fond, de vederi şi de forme aşa de deosibite, şi tot ţi se pare că nu-i de ajuns!... Cât mai trebuie?
— O bucată mică.
— Aşteaptă:
Legea maximului
Întrebăm pi Lascar Catargi, racul din Menajeria regală, până când cu enfamiile? Până când, călcând peste cuvântul de onoare ce m-a tradat când mi l-o spus în şedinţa solemnă pi care s-o giurat la leşi cu opoziţia unită, care guvernul o fost combătut din cauza enfamiilor, că Shylockul încoronat, papistaşul catolic împreună cunepoţelul seu nu vor mai capata nouă domenii, sau dacă o minţit atunci, să vină să ne spună acuma ca să ştie publicul, să ştie ţara cu ce ramolit bătrân avem a face!
Voi stigmatiza...

*
— E destul atâta, mă-ntrerupe zețarul.
— Crez şi eu! numai eu ştiu cât am muncit.

Un basm

” Va veni să vă cuprindă
Un flăcău cu negre plete
Şi frumos cum nimeni nu-i;
Voi fugiți să nu vă prindă!
Uşa s-o-ncuiați la tindă,
Că, de vă sărută, fete,
Veți muri de dragul lui!”

Şi-a venit flăcăul, cică,
Un voinic cum altul nu e!
Şi trei fete de-mpărat
Grabnic s-au ascuns de frică,
Numai fata cea mai mică
N-a putut grăbit să-ncuie,
Şi-a rămas la sărutat.

De-a murit, eu nu țiu minte.
Acest basm mi-l spuse mama
Adormindu-mă, de mult!
Şi-i mult basm de-aci-nainte,

Şi-am uitat a lui cuvinte!
Ah, de-aţi şti să-mi daţi voi seama,
Cum aş vrea să-l mai ascult!

Vreau să ştiu, să ştiu sfârşitul!
A murit copila? Vine
Iar flăcăul de-a plecat?
Spuneţi cum e isprăvitul?
Ah, eu nu-nţeleg iubitul—
Şi s-a repetat cu mine
Basmul fetei de-mpărat!

Spinul

Stătea frumoasa pe-un răzor;
Voinicul lângă ea devale,
Să-i scoată spinul din picior
Şi ea plângea: Un spin în cale!
De ce tot râzi? Ah, cum mă dor
Aceste râsete-ale tale!

Ea are flori de crâng la sân,
Şi-n păr un trandafir sălbatic,
Şi părul ei de rouă-i plin.

Ei, las să râd! Tu ai cules
Trei fragi, venind peste coline,
Şi vezi cu ce mi te-ai ales!
Trei fragi? Şi-atât e doară bine!
Căci n-am putut în deal să ies;
Trei fragi de-ar fi, sunt pentru tine!

Cu ochii-nchişi şi strânşi de tot,
Ea de dureri izbea piciorul:
Ah, lasă-mă, că nu mai pot!

Fricoasă eşti! Da! Te-aş vedea!
Fricoasă, eu? Aşa e frica?
N-ai milă de durerea mea!
Nu-ți pasă! Da! Ca de nimica!
Ba-mi pasă mult, că eu n-aş vrea
Să-mi fie şchioapă nevestica!

Ea-şi potriveşte floarea-n păr,
Şi-i înfloresc zâmbind obrajii
Cei albi ca florile de măr.

Să fiu chiar şchioapă, ce-i apoi?
Că ce ți-e drag, tot drag rămâne!
Eu nu zic ba! Dar uite, joi
Ni-e nunta, dragă, e ca mâine
Tu cum să joci? Sărac de noi!
Să stai la masă-ntre bătrâne.

Ea-şi ține brațul stâng pe piept
Şi-ncetişor dezmiardă fruntea
Flăcăului cu brațul drept.

Eu ție vreau să-ți fiu pe plac;
Şi n-o să joc, şi ce-i cu asta?
Aşa-i! Dar eu? Eu ce mă fac?
La nuntă-mi, bată-o năpasta,
Să nu joc eu? De-aş şti că zac,
La nuntă vreau să-mi joc nevasta!

Ea râde-acum! Nebun ce eşti!
Flăcăul grabnic să ridică:
Ei, iacă spinul! Ce-mi plăteşti?

Vrei plată? Uite, ai trei fragi,
Şi din cosiță-ți dau bujorii...
Şi toată frunza de pe fagi!
De dor de fragi să plâng feciorii?
De flori dă-mi ochii tăi cei dragi
Şi pentru fragi dă-mi obrăjorii!

Şi ea-l loveşte-ncetişor,
Zâmbind, cu palma peste gură.
Eu ştiu! Să ceri aşa-i uşor!

Dar las acum! E joi aici
Şi nimeni, aşteptând, nu moare!
Mă porți ca pe copiii mici!
Dar joi, să ştii! Trei fragi şi-o floare!

Şi joi tu n-ai ce să mai zici,
Că pentru multe-mi eşti datoare!

Cântece

XXXI

Mama zice din Scriptură:
Dacă doi prieteni ai,
Vrând să dai a ta avere
Unuia, cărui s-o dai?
Unul tace, altul cere;
Cest din urmă-i prefăcut
Dă-o dar cui n-a cerut!

Eu explic cuvântul mamei:
Mamă, eu te-am priceput!

Tu-mi eşti dragă, tu şi-o fată!
Tu-mi tot ceri să te sărut,
Ea nu-mi cere niciodată.
Şi, după scriptura ta,
Ghici, pe cine-aş săruta?

XXXIV

Era în noaptea Învierii,
Îngenuncheatului popor
I se cânta legenda sfântă
A marelui Mântuitor.

Nepăsător eu stam de-alături
Privind modernii cărturari
O copiliță-ngenuncheată
Mă tot privea cu ochii mari.

Văzând că singur în picioare
Aşa nepăsător rămân,
Mi-a zis naiv şi cu mustrare:
Da ce? matale eşti păgân?

A fost un fulger mititica
Şi în genunchi eu am căzut
Ca un fricos în faţa morţii;
Şi-n clipa asta am crezut!

XXXVII

Când vii, la pălărie port
Şi eu o floare;
Când îmi zâmbeşti, în pieptu-mi mort
Răsare soare;
Nelinişţit când te aştept,
Ah, cum mă doare;
Şi când nu vii, simţesc în piept
Că viaţa-mi moare!

XLII

Pe Bistrița, cântând
O tânără fecioară,
În vânt având vestmântul
Şi-n păr vuindu-i vântul,
Cu pluta ei uşoară
Trecea-n amurgul zilei
Pe Bistrița cântând.

Închise între stânci,
Sălbaticele ape
Gemeau ca-n agonie,
Albastre de mânie,
Izbindu-se să scape
Cu vuiet şi cu vaiet
Închise între stânci.

La cârma plutei sta
Copila zâmbitoare:
Mireasă-i astă fată
Cu moartea cununată,
Şi-n stingerea de soare
Părea un chip din basmuri
La cârma plutei sta!

Privind în urma ei,
Vedeam cum dânsa trece
Râzând pe lângă stâncă
De nu venea adâncă
Din ceruri noaptea rece,
Şi-acum aş fi acolo
Privind în urma ei!

XLIV

Tu, ulciorule de lut,
Am avut aceeaşi soarte
Amândoi dintru-nceput
Eu din tine m-am născut
Şi de-a pururi după moarte

Iar vom fi acelaşi lut!
Astăzi plâng şi te sărut,
Că-mi eşti singurul meu bine
Şi eşti lut şi tu ca mine.
Din etern am fost un lut,
Dar o soartă-ntâmplătoare
Te-a făcut ulcior pe tine:
Om pe mine m-a făcut;
Ah, întors era mai bine!

XLV

Toamna târziu,
În noaptea cu lună,
Cum vâjâie codru
Şi geme, şi sună!
Din nordul cu neguri
Un vuiet răsare,
Şi vine, şi creşte
Mai uite, mai tare:
Iar codrul aude,
Puternicul rege
Aude prin noapte
Şi bine-nțelege
Al oştilor vuiet
Din norduri pornite
El vrea să răscoale
Puteri obosite
Şi-njură şi urlă,
Că-şi simte pierirea.
Şi galben se face,
Nu poate s-adoarmă,
Nu-şi află nici pace,
Şi tremură codru
Cu inima ruptă
De spaimă, se zbate,
Cu vântul se luptă,
Pocneşte şi sună
Şi-şi urlă durerea,
Căci vântul îl prinde
Şi-l strânge de mijloc,
Topindu-i puterea!
Şi codrul se-ndoaie;
Şi-l biruie vântul,

Râzând, îl sugrumă
Şi-i rupe vestmântul,
Şi părul i-l smulge
Şi-n văi îl aruncă.
Un țipăt răsare
Pe deal şi pe luncă:
Grăbitele păsări
Cu vuiet aleargă
Şi norii vin stoluri
Pe-ntinderea largă,
De spaimă s-ascunde
Pârâul sub gheață
Şi regele codru,
Din ultima viață,
Suspină văzându-şi
Pustiul, şi geme,
Şi cade pe spate,
Şi moare cu fruntea
Pe pieptul naturii,
Şi moare natura
De jalea pădurii
În toamnă târziu!

Pe Bistrița

1893

Pe Bistrița, cântând
O tânără fecioară,
În vânt având vestmântul
Şi-n păr vuindu-i vântul,
Cu pluta ei uşoară
Trecea-n amurgul zilei –
Pe Bistrița cântând.

Închise între stânci
Sălbaticele ape
Gemeau ca-n agonie
Albastre de mânie,
Izbindu-se să scape
Cu vuiet şi cu vaiet –
Închise între stânci.

La cârma plutei sta
Copila zâmbitoare:
Mireasă-i astă fată
Cu moartea cununată
Şi-n stingerea de soare
Părea un chip din basmuri –
La cârma plutei sta!

Privind în urma ei,
Vedeam cum dânsa trece
Râzând pe lângă stâncă –
De nu venea adâncă

Din ceruri noaptea rece,
Şi-acum aş fi acolo
Privind în urma ei!

Toamna

Toamna târziu
În noaptea cu lună,
Cum vâjâie codrul
Şi geme şi sună!
Din nordul cu neguri
Un vuiet răsare
Şi vine şi creşte
Mai iute, mai tare;
Iar codrul aude,
Puternicul rege
Aude prin noapte
Şi bine-nțelege
Al oştilor vuiet
Din norduri pornite – El vrea să răscoale
Puteri obosite
Şi-njură şi urlă,
Că-şi simte pierirea.
Şi galben se face,

Nu poate s-adoarmă,
Nu-şi află nici pace,
Şi tremură codrul
Cu inima ruptă
De spaimă, se zbate,
Cu vântul se luptă,
Pocneşte şi sună
Şi-şi urlă durerea,
Căci vântul îl prinde
Şi-l strânge de mijloc
Topindu-i puterea!
Şi codrul se-ndoaie;
Şi-l biruie vântul
Râzând îl sugrumă
Şi-i rupe veştmântul
Şi părul i-l smulge
Şi-n văi îl aruncă.
Un țipăt răsare
Pe deal şi pe luncă;
Grăbitele păsări
Cu vuiet aleargă
Şi norii vin stoluri
Pe-ntinderea largă
De spaimă s-aascunde
Pârâul sub gheață – Şi regele codru,
Din ultima viață
Suspină văzându-şi
Pustiul, şi geme
Şi cade pe spate
Şi moare cu fruntea
Pe pieptul naturii
Şi moare natura

De jalea pădurii
În toamna târzie!

CUPRINS

1. Noapte de vară
2. Mânioasă
3. Nu te-ai priceput
4. Fatma
5. Nunta Zamfirei
6. Cântecul fusului
7. Baladă albaneză
8. Armingenii
9. Rea de plată
10. Fata morarului
11. Crăiasa zânelor
12. Puntea lui Rumi
13. I
14. II
15. Gazel

16. Rugămintea din urmă
17. Logică
18. Romanţă
19. Cântec oriental
20. Legendă
21. Ex ossibus ultor!
22. Cântec
23. Oştirile lui Alah
24. Poet şi critic
25. Vântul
26. Vestitorii primăverii
27. Zobail
28. Pe lângă boi
29. Baladă
30. Rada
31. Trei, Doamne, şi toţi trei
32. La oglindă
33. Calul dracului
34. Nuşa
35. De pe deal
36. El-Zorab

37. Toţi sfinţii
38. Supțirica din vecini
39. Numai una!
40. Regina ostrogoţilor
41. Brâul Cosânzenii
42. Duşmancele
43. Costea
44. Somnul codrilor
45. Recrutul
46. Carol IX
47. Fragment
48. Popasul ţiganilor
49. Lordul John
50. Moartea lui Fulger
51. Un cântec barbar
52. Gazel
53. Păstoriţa
54. Jertfele împăcării
55. I
56. II
57. III

58. IV
59. V
60. VI
61. VII
62. VIII
63. IX
64. X
65. Prahova
66. La pârâu
67. Fresco-ritornele
68. Vara
69. Nedumerire
70. Politică
71. Un basm
72. Spinul
73. Cântece
74. XXXI
75. XXXIV
76. XXXVII
77. XLII
78. XLIV

79. XLV

80. Pe Bistrița

81. Toamna